

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 31 maart 2011

MEDITATIE

De Borg alleen gelaten

*Wat zijn het diep ingrijpende woorden die we hier lezen; en zij Hem verlatende, zijn allen gevloeden. Want het gaat hier over de discipelen van de Heere Jezus. Die mensen die drie jaren met Hem hadden omgewandeld. Mensen die door Gods Geest be-
arbeid waren tot zaligheid. Mensen die de Heere Jezus hadden leren kennen. Het was immers hun belijdenis geweest: Gij zijt de Christus, de Zoon van de levende God.*

Ze waren door hun Meester onderwezen in de verborgenheden van het Koninkrijk der hemelen. Ja, het was zo geweest, toen er velen uit de schare Hem verlieten, toen hadden ze op de vraag van de Heere Jezus: wilt gijlieden ook niet weggaan, geantwoord; tot Wien zullen we anders heengaan, Gij alleen hebt de woorden van het eeuwige leven, en wij hebben geloofd en bekend dat Gij zijt de Christus. Het waren dus mensen die met tere liefdebanden aan hun Meester waren verbonden en zij dachten er niet aan om Hem te verlaten.

En zij Hem verlatende, zijn allen gevloeden. En een zeker jongeling volgde Hem, hebbende een lijnwaad omgedaan over het naakte lijf, en de jongelingen grepen hem. En hij het lijnwaad verlatende, is naakt van hen gevloeden.

Markus 14:50-52

Zojuist had Petrus het nog gezegd: Al moest ik ook met U sterven, maar ik zal U geenszins verlaten. Zo waren ze de hof van Gethsemané ingegaan. Maar daar in die hof hadden ze niet een uur met Hem kunnen waken. Hoe beschamend voor hun. En nu komt de bende met krijgsknechten met zwaarden en stokken om Hem gevangen te nemen. En Hij liet Zich gevangen nemen. Hij sprak: indien gij dan Mij zoekt, zo laat dezen heengaan. En dan wordt het waar; en

zij Hem verlatende zijn allen gevloeden. Niet een van Zijn discipelen bleef achter. Ze lieten Hem alleen.

Hoe is dat nu toch mogelijk zouden we denken. Hadden deze mensen hun Meester nu niet meer lief. Och jawel, maar zij begrepen Hem niet. Ze verstonden de weg niet die Hij ging. Ze waren blind voor de Borgtocht van Christus. Ze verstonden de eis van Gods heilig recht niet ten volle. Wanneer de Heere Jezus aan hen gevraagd zou hebben om voor Hem te vechten dan hadden ze het ongetwijfeld gedaan. Maar met Hem lijden dat konden ze niet. Ze begrepen het niet dat Hij Zich zomaar gevangen liet nemen. Daar ergerden ze zichzelf aan.

Ze dachten dat ze zo wel zalig konden worden, levend uit de keus van hun hart en uit de betrekking op Christus. En zij gingen er aan voorbij dat Gods recht een volkomen betaling eist van de schuld.

Zo is er toch nog een volk op de aarde. Ze kennen er iets van om met Mozes te zeggen; liever met het volk van God kwalijk behandeld te worden dan een tijd lang de genieting der zonde te hebben. Ze kennen er ook iets van om als een rechteloze de toevlucht tot de Zaligmaker te mogen nemen. Wat een zoete en aangename tijden zijn dat in het leven van die mensen. Maar hoe anders wordt het dan wanneer moet worden ingeleefd dat Sion door recht verlost moet worden. Dan komt het recht Gods op de voorgrond in hun leven en moeten ze inleven dat ze met alles wat in hun leven is gebeurd, niet voor God te kunnen bestaan. Wanneer het beleefd wordt, om Zijn dood gelijkvormig te moeten worden. Daar wil een mens wel van wegvlugten. Dat kunnen we niet en dat willen we van onszelf niet. Ja, dan wordt het net als bij de discipelen; daar worden we aan geërgerd.

Maar toch lezen we in de woorden van onze overdenking dat er een jongeling was die niet vluchtte. Terwijl de discipelen van de Heere Jezus al weg waren, dan sluit deze jongeling zich aan bij de menigte die Jezus wegvoerde. Wie is deze jongeling? Tot de vijanden

Inhoud

89e jaargang

Nr. 26

- 1 De Borg alleen gelaten
- 2 Commentaar: Tsunami
- 3 Wat is uw naam?:
De namen van Gods kinderen (12)
- 4 Ziekten in de Bijbel (2):
Geneesmiddelen uit een heilzame apotheek
- 5 Even maar...
- 6 Preken, kunst of gunst? (5)
- 7 Bladzijden uit een synodaal journaal (19)
- 9 Gevangenzorg (2)
- 10 In goede orde: Ambtsgeheim
- 11 "Weide vinden"
- 12 Boekennieuws
- 13 Kerknieuws
- 14 Berichten
- 15 Kerkdiensten

van de Heere Jezus behoort hij niet, want anders zouden ze hem later niet gegrepen hebben. Hij is dus ook een van degenen die grote liefde tot Jezus in zijn hart had. Enkele oude, en betrouwbare verklaarders die menen dat deze jongeling Markus zelf was. De schrijver van dit Evangelie. Ze maken dit op uit het feit dat deze woorden alleen in het Markus-Evangelie te vinden zijn. De anderen hebben dit niet gezien of meegemaakt. Vandaar dat ze er ook niet over hebben geschreven. Die verklaarders menen verder dat de Heere Jezus het laatste Avondmaal met Zijn discipelen gehouden heeft in het huis van de ouders van Markus. Volgens de overlevering waren dat intieme vrienden van de Heere Jezus. Maar ook hun zoon Markus was met tere liefdebanden aan Jezus van Nazareth verbonden. Wat is het toch groot wanneer wij in onze jonge jaren reeds de Heere mogen vrezen.

Het zal zo geweest zijn dat deze jongeling 's nachts op bed geen rust heeft gehad. Zijn gedachten zijn bij de Heere Jezus geweest en hij heeft gevoeld dat er iets bijzonders aan de hand was. Daarom is hij haastig uit bed gegaan en heeft vlug een lijnwaad aangetrokken over zijn nachtkleed en is naar buiten gegaan. Daar loopt deze jongeling, terwijl de discipelen van de Heere Jezus al vertrokken zijn, met de bende mee die Jezus wegvoeren. Waarom? Wel zijn liefde is zo groot dat hij de Heere Jezus niet wil verlaten. Maar dan zien enkele jonge soldaten hem en herkennen in hem iemand die een volgeling is van Jezus. En dan grijpen ze hem. En dan slaat deze jongeling de schrik om het hart en hij worstelt zich los. Al kost het hem dan zijn kleed en al is het dan zo dat hij eigenlijk tot schande van iedereen in zijn nachtkleed op de vlucht moet, maar dat doet hij dan toch liever dan dat het hem zijn leven kost.

Deze jongeling moest ook beleven dat hij niet met Jezus mee kón. En zo is ook hij gevlucht. De Borg werd alleen gelaten. En alleen heeft Hij die smartelijke weg moeten gaan. Om zo een volkomen Zaligmaker te zijn.

Nee het strekt niet tot de eer van de discipelen van Jezus dat ze Hem alleen gelaten hebben. Maar het kon niet anders. De Borg wist het ook dat ze Hem allen zouden verlaten. Dat Hij de pers alleen moest treden. En vrijwillig is Hij meegegaan en heeft de Zijnen liefgehad tot het einde. Opdat er nu een volk zalig zou worden uit louter genade om de verdienste van Hem, Die nooit geen zonde had ge-

daan maar tot zonde is gemaakt.

Maar om daar nu de diepte van te mogen leren verstaan, dan zal het in ons leven ook nodig zijn iets van ons bestaan te leren kennen zoals die discipelen hebben moeten leren. Dan blijft er in ons leven niet anders over dan een doemwaardig schepsel die alle rechten en aanspraken heeft verloren en die maar op een ding recht heeft en dat is de eeuwige dood. Maar om dan ook gebracht te mogen worden bij die Borg, Die de schuld Zijns

volks volkomen gedragen heeft en een volkomen zaligheid bereid heeft voor al degenen die Hem mogen vrezen. Wat een grote waarde krijgt Hij dan voor een verloren mens. De Heere geve er in de lijdenstijd die we weer mogen beleven iets van te mogen proeven en smaken van hetgeen Hij gedaan heeft voor zulke mensen waarvan geldt: En zij Hem verlatende, zijn allen gevloden.

Veen,

ds. P. Melis

COMMENTAAR

Tsunami

Verschrikkelijke dingen gebeuren de achterliggende weken. Een natuurramp van ongekende omvang teisterde Japan. Een nucleaire ramp dreigt nog steeds. De Verenigde Naties namen een resolutie aan die militair ingrijpen in de strijd tussen Gadafi en de opstandelingen in Libië rechtvaardigde. Vele mensen lieten het leven. Is de komst van Christus nabij? Is de eindtijd aangebroken? Laten we voorzichtig zijn om iedere ramp toe te schrijven aan de eindtijd en te zien als teken van de komst van Christus. Toch hebben de gebeurtenissen ons wel wat te zeggen.

Apocalyps

Door de mens niet te beheersen krachten diep in de aarde veroorzaakten een aardbeving met een geweldige kracht in een groot deel van Japan. De beving vond plaats buiten de kust, in de zee. Daardoor ontstond een tsunami met golven van wel tien meter hoog die, aangekomen op het land, alles wat in de weg stond meesleurde en verwoestte.

De beving kostte niet zoveel mensenlevens als die op tweede kerstdag 2004. De beving in de Indische Oceaan ontnam bijna 300.000 mensen het leven. In Japan zijn dat er weliswaar veel minder, maar het getal is aangrijpend genoeg: meer dan 10.000 mensen. Mensen, met een ziel voor de eeuwigheid. De materiële schade is enorm. Wie zal het leed peilen? Mensen raken in een ogenblik hun dierbaren en hun bezittingen kwijt.

Vele Japanners blijven er ogenschijnlijk gelaten onder. Dat zal wel met hun aard te maken hebben.

Elke keer als er iets ingrijpends plaatsheeft in het wereldgebeuren, zijn er mensen die menen dat de eindtijd is aangebroken. Sommigen menen zelfs te kunnen aangeven dat het geen 25 jaar meer zal duren. De Japanse ds. Ishihara is van mening (RD 19/3) dat het heel gevaarlijk kan zijn om in preken de ramp aan te duiden als teken van de komst van Christus. 'Het kan leiden tot ongerustheid, maar brengt het mensen verder? Ik denk dat het belangrijker is de redding door God en door Christus' lijden en dood te preken. Ook nu'. Wijze woorden.

Ook niet-christenen hebben apocalyptische gedachten. Mijn burens, die 'nergens aan doen', geloven ook dat de wereld aan zijn eigen ontwikkeling te gronde gaat. De vele oorlogen die in de wereld vele slachtoffers eisen en de natuurrampen doen niet alleen christenen geloven dat de eindtijd is aangebroken.

Beginsel der smarten

Toch een boodschap van God. De Heere Jezus heeft toch gesproken over hongersnoden en pestilentiën en aardbevingen in verscheidene plaatsen? (Matt. 24:6 en 7). Hij heeft dat gezegd op de vraag van de discipelen welk het teken zal zijn van Zijn toekomst en van de voleinding van de wereld. Niet alleen zullen er aardbevingen zijn, ook zullen we horen van oorlogen en geruchten van oorlogen.

Het ene volk zal tegen het andere volk opstaan. Nou, we zien dat laatste in de Arabische wereld heel concreet gebeuren. Dus toch tekenen dat de eindtijd is aangebroken?

We moeten echter goed letten op wat de Heere Jezus er bij zegt: 'Doch al die dingen zijn maar een beginsel der smarten' (vers 8). Het beginsel van de smarten. Het wordt nog veel erger. Johannes heeft er in de visioenen die hem op Patmos getoond zijn, veel van gezien. De aarde zal niet zoals de oude wereld door water vergaan, maar door vuur. De dag en het uur waarop dat zal gebeuren, weten wij niet. Dat is alleen bij de Vader bekend, zo heeft de Heere Jezus gezegd.

Diep in de aarde sluimert die vernietigende kracht, waardoor de elementen branden zullen en vergaan. In het binnenste van de aarde heersen door het daar aanwezige magna zeer hoge temperaturen, waardoor zelfs gesteenten smelten. Wie zal dat ooit kunnen beheersen. Ook hier geldt: Zijn godd'lijk' almacht spreekt en 't is er.

Door vuur

Japan is in de Tweede Wereldoorlog getroffen door atoombommen van de geallieerden, die de steden Hiroshima en Nagasaki verwoestten. De gevolgen van de daarbij vrijgekomen nucleaire straling doen zich tot op de dag van vandaag gelden. Vandaag dreigt weer een nucleaire ramp. De veiligheidsvoorzieningen in de reactoren in het rampgebied blijken niet bestand te zijn tegen het natuurgeweld. Met man en macht wordt geprobeerd het ergste scenario te voorkomen, namelijk dat de mantel van de reactor openbarst. Dan is sprake van een ramp vergelijkbaar met die in Tsjernobil. En ook al zou men in staat zijn dat tegen te gaan, zullen de gevolgen van de ontstane situatie zich over vele jaren uitstrekken door de reeds vrijgekomen straling.

Eigenlijk is iedereen het er wel over eens dat een dergelijke ramp zou kunnen gebeuren. Kernreactoren bouwen op een breuklijn in de aarde lijkt op een verregaande arrogantie van het technisch vooruitgangsgeloof, zo zei een geïnterviewde Japanse burger. De mens waant zich almachtig. Is de kerncentrale in Borssele veilig? Kan er wel ooit van absolute veiligheid gesproken worden? Als God er in blaast, zal elk staaltje van menselijk vernuft niet baten. Tegen de krachten in de natuur is niets bestand. En als die tijd aanbreekt in het Woord voorzeggd, dat

WAT IS UW NAAM?

12

Eerstgeborene



'Want Ik ben Israël tot een Vader, Efraïm, die is Mijn eerstgeborene'.

Jeremia 31:9

De tekst waar de naam "Eerstgeborene" uit genomen is, heeft betrekking op de wederkeer uit de ballingschap. 'Zij zullen komen met geweend en met smekingen zal Ik hen voeren; Ik zal hen lieden aan de waterbekken, in een rechten weg, waarin zij zich niet zullen stoten'. Hier geeft de HEERE een verklaring voor Zijn trouwe zorg over Efraïm. Dit blijkt uit het woordje '*want*'. Zijn zorg over Efraïm is een Vaderlijke zorg. De wederkeer is geen verdienste van Efraïm. Zou een vader niet voor zijn kind zorgen? Daarom kon de HEERE Efraïm niet loslaten. 'Hoe zou Ik u overgeven, o Efraïm, u overleveren, o Israël?'

De naam "eerstgeborene" wijst op een geboorte. Efraïm was de tweede zoon van Jozef. Naar hem wordt later de halve stam van Jozef genoemd. Met deze stam heeft de HEERE bemoeienissen gemaakt. Het was een van de takken die mocht lopen over de muur van Gods genadeverbond (Gen. 49). De HEERE heeft in deze stam Zijn wederbarende genade verheerlijkt. We lezen in het 20^e vers: 'Is niet Efraïm Mij een dierbare zoon, is hij Mij niet een troetelkind? Want sinds Ik tegen hem gesproken heb, denk Ik nog ernstiglijk aan hem; daarom rommelt Mijn ingewand over hem; Ik zal Mij zijner zekerlijk ontfemen, spreekt de HEERE'.

De naam "eerstgeborene" komt ons van nature niet toe. Gods kinderen ontvangen deze naam door wederbarende genade. De HEERE heeft tot hen gesproken. Mag u dat ook weten uit uw eigen leven?

De naam "eerstgeborene" wijst ook op de eerstgeboortezegen. Efraïm was eigenlijk niet de eerstgeborene. Hij was de tweede zoon van Jozef, na de geboorte van Manasse. Tot verwondering van Jozef, kruiste vader Jakob de armen en legde zijn rechterhand op het hoofd van Efraïm. Hij heeft de eerstgeboortezegen dus alleen uit genade verkregen.

Die soevereine genade is telkens verbonden aan de naam "Eerstgeborene". Het is geenszins berekening dat iemand de eerstgeborene genoemd mag worden. Zo was het toch ook met zijn grootvader Jakob? En zo is het nog met het ontvangen van deze zegen. Het is alleen genade.

Het eerstgeboorterecht bestond uit drie grote weldaden. Een eerstgeborene ontving eer en heerschappij boven zijn broeders. Een eerstgeborene had de roeping tot het priesterschap. En tenslotte ontving de eerstgeborene een dubbel deel van de erfenis.

Ezau hechtte geen enkele waarde aan deze naam. Maar Jakobs hart ging uit naar de geestelijke voorrechten, die eraan verbonden waren. Hij heeft wel moeten leren dat deze eerstgeboortezegen niet te veroveren, niet te kopen en niet te stelen is. Het eerstgeboorterecht valt ten deel aan uitgewerkte zondaren. Ziet u ook met jaloersheid op hen die deze naam uit Gods mond mochten horen?

Het eerstgeborene was voor de Heere bestemd. De eerstelingen van de oogst werden de Heere geofferd. En ook wat de baarmoeder opent moest de Heere worden geheiligd. Is dat niet de rijkste eer, die aan deze naam verbonden is? De wereldling leeft voor zichzelf, maar Gods kind heeft een hoger doel. Zou u niet vragen om die nieuwe geboorte?

Nunspeet, ds. A. Schot

het niet meer gaat om het beginsel der smarten, maar om de vloedgolf van Gods toorn, zal de aarde door vuur vergaan, ook al bouwen we bij wijze van spreken kerncentrales diep in de aarde.

Moeten we dan de kerncentrales die er zijn maar afbreken en plannen voor uitbreiding afblazen? Ik doe daar geen uitspraak over. Daarvoor heb ik te weinig verstand van alternatieve mogelijkheden. Het bepaalt ons wel bij de steeds grotere risico's van de moderne technologie. De mens kan wel denken dat die risico's zodanig beheersbaar zijn dat het verantwoord is die te nemen. Telkens weer blijkt dat de slaande hand van God machtiger is dan de mens die meent de wereld te kunnen maken naar zijn eigen beeld en inzichten.

Angst voor de wederkomst van Christus op de wolken des hemels zal ons niet behouden. Alleen Zijn bloed reinigt van alle zonden.

Boodschap van God

De mens die denkt als God te kunnen zijn, wordt elke keer weer bepaald bij zijn kleinheid en afhankelijkheid. Als dat er toe zou bijdragen dat het brengt aan de voeten van de almachtige God dan zou er nog winst uit voortvloeien voor de eeuwigheid. Maar wat doen we? We gaan de gebeurtenissen in Japan evalueren. De lessen die er uit kunnen worden getrokken gebruiken we om de kernreactoren nog veiliger te maken. In afwachting daarvan leggen we de zaak stil, zoals in Duitsland.

Al zal er wel een bezinning op gang komen over het energievraagstuk, laten we maar niet denken dat nu plotseling alle plannen voor de bouw van kernreactoren de ijskast in gaan. De mens vraagt om energie. Kan er niet meer buiten. We kunnen het ons toch niet meer voorstellen dat we geen elektriciteit zouden hebben? Wat moeten we dan met onze gevulde koel- en diepvrieskasten? We zouden er geen raad mee weten.

Ik haal nog een keer ds. Ishihara aan: 'Persoonlijk zie ik deze ramp als een boodschap van God. Ik weet nog niet precies wat Zijn plan is. Ik denk daar wel veel over na. Ik bid God of Hij duidelijk wil maken wat Hij hiermee wil zeggen'. Daarover kunnen vele vragen rijzen. Als er al een God is, waarom

laat Hij dit dan allemaal gebeuren? Dat is toch zinloos, onbarmhartig en onrechtvaardig? Die mensen in Japan zijn toch niet slechter dan wij? We kunnen Gods wijs beleid niet doorgronden. Hij doet met het heil des hemels en met de inwoners der aarde al wat Hij wil. Niemand zal Zijn hand kunnen afslaan en zeggen: Wat doet Gij?

Calvin zegt dat wij mensen bescheiden moeten blijven en God niet moeten dwingen rekenschap af te leggen. Hij schrijft in zijn Institutie: 'Nee, laten wij Zijn verborgen oordelen maar zo eerbiedigen dat Zijn wil voor ons de volkomen gerechtvaardigde oorzaak van alle dingen is. Wanneer dikke wolken de hemel bedekken en een hevig noodweer losbreekt, denken wij dat de wereld vergaat, want voor onze ogen wordt het beangstigend donker, in onze oren knetteren de donderslagen en al onze zintuigen verstijven van schrik, maar intussen blijft het in de hemel even rustig en helder als altijd. Wij kunnen dus vaststellen dat God, terwijl de wereld zo in rep en roer is dat het ons van ons stuk brengt, vanuit het zuivere licht van Zijn gerechtigheid en wijsheid diezelfde opschudding feilloos in de door Hem bepaalde orde leidt en op het juiste doel richt' (1.17.1).

We moeten van Gods werken maar geen rekensom maken. De ramp in Japan geeft ons overigens genoeg stof om over na te denken.

Redding

We leven in een gebroken wereld. En dat deze wereld zich haast naar het einde, zal welhaast niemand ont-

kennen. Terwijl de mens zich gereed maakt om de verst gelegen hemel-lichamen te ontdekken en in bezit te nemen, gaat God door met Zijn plan. Zijn Raad zal bestaan en Hij zal al Zijn welbehagen doen.

De ramp in Japan bepaalt ons er opnieuw bij dat Hij regeert. We worden weer eens met de neus op de feiten gedrukt. Het gehele raderwerk staat stil als God het wil. Wat kunnen we er nog meer van leren? Dat wat ds. Ishihara zegt: Belangrijker is de redding door God en door Christus' lijden en dood. De boodschap van redding en zaligheid voor verloren zondaren.

De beginselen van de smarten die we in de tekenen van de tijd opmerken, bepalen ons bij de eindigheid van ons leven. We hebben voor alle dingen nodig geborgen te zijn in de Ark Christus. Angst voor allerlei onheil en rampen zal ons niet baten. Angst voor de wederkomst van Christus op de wolken des hemels zal ons niet behouden. Alleen Zijn bloed reinigt van alle zonden.

We mogen wel bewogen zijn met de slachtoffers van de ramp. De werkers in de kernreactor in Fukushima I offeren zich op om Japan te behoeden voor een nog grotere ramp. Een van hen belde zijn dochter en zei: 'Ik heb de doodstraf gekregen'. De overlevingskansen door de nucleaire straling zullen voor hem en zijn collega's waarschijnlijk nihil zijn. Maar ook voor ons geldt: De dood wenkt ieder uur. Overlevingskans is er alleen als we deel hebben aan Hem, Die de Weg, de Waarheid en het Leven is.

Capelle aan den IJssel, ds. W. Silfhout

ZIEKTEN IN DE BIJBEL

2

Geneesmiddelen uit een heilzame apotheek

Want Ik ben de HEERE, uw Heelmeester

Exodus 15:26

Wie stelt geen prijs op een wijs advies? Misschien had u er niet zo bij stil gestaan, maar ook in de apocriefe boeken vinden we vele wijze

raadgevingen. Met betrekking tot ons onderwerp kunnen we denken aan verschillende verzen uit het boek Jezus Sirach. 'De genezing is van de Allerhoogste' (38:2). 'Bid de Heere en Hij zal u genezen' (38:9). 'De Heere heeft de medicijnen uit de aarde geschapen, en een voorzichtig man verontwaardigt ze niet' (38:4).

Ik denk dat we vanuit deze houding *geoorloofde middelen* mogen gebruiken. Nu is de Heilige Schrift geen medisch handboek. Toch beschrijft de Bijbel verschillende middelen die een natuurlijke kracht bevatten en die daarom bij de verzorging van de zieken werden gebruikt. Deze middelen werden bereid door kruideniers en apothekeressen. Hun dagelijks werk bestond uit het bereiden van specerijen, balsem en mirre. Aardig is om te vernemen dat Jakob een huisapothek had met deze middelen (Gen. 43:11).

Wondverzorging

De meeste middelen die we in de Bijbel tegenkomen, werden gebruikt voor de verzorging van wonden. Gewoonlijk werden eerst de wonden uitgedrukt om vuil en pus te verwijderen om daarna met olie te worden behandeld (Jes. 1:6). Olie had een *verzachtende* werking. Van de barmhartige Samaritaan weten we dat hij bij de mishandelde reiziger niet alleen olie, maar ook wijn in de wonden goot. Wat valt er vanuit medisch oogpunt over deze behandeling van de barmhartige Samaritaan te zeggen? We weten dat wijn alcohol bevat. Dus de wijn zorgde voor *ontsmetting* van de

vervulde wonden. En omdat men in die dagen gewoon was wijn met water te vermengen, zal de slappe wijn in de wonden wel niet als al te pijnlijk ervaren zijn. Wat zal de gewonde man vervolgens de olie als weldadig hebben ervaren!

In de Bijbel komen we een spreekwoord tegen: 'Is er geen balsem in Gilead?' (Jer. 8:22). Gilead lag in het Overjordaanse en was een bekoorlijk landschap waar struiken voorkwamen waaruit balsem werd bereid. De balsem was zo beroemd dat deze geëxporteerd werd naar de andere Oosterse landen zoals Egypte. Balsem had een *pijnstillende* werking (Jer. 51:8). Na de verzorging werd de wond verbonden of er werd een *pleister* opgedaan. In de Bijbelse tijd werden hiervoor nogal eens boombladeren gebruikt. Ezechiël spreekt heel mooi over 'blad tot heling' (47:12). En de zieke koning Hiskia kreeg wel een heel bijzondere pleister op een dodelijk gezwel, namelijk een klomp wilde vijgen.

Drank en ogenzalf

In de Schrift vinden we niet zoveel voorbeelden van medicijnen die gebruikt werden om inwendige aan-

doeningen te behandelen. Bij de genoemde tekst over 'blad tot heling' wijzen de Statenvertalers er in de kanttekeningen op dat boombladeren ook gestoten konden worden tot een drank. Tegen welke kwaal? Dat vermeldt de Schrift niet. Het zal wel afhankelijk geweest zijn van de soort boom. Verder lezen we over het advies van Paulus aan Timotheüs om tegen *zwakheid* een weinig wijn te drinken. In een tijd dat er veel oogaandoeningen voorkwamen in Klein-Azië heeft de apostel Johannes geschreven: 'En zalf uw ogen met ogenzalf, opdat gij zien moogt'. Dit heeft natuurlijk een geestelijke betekenis. Maar we komen deze tekst niet voor niets tegen in de brief aan de gemeente van Laodicea. In deze stad werd namelijk de befaamde Phrygische ogenzalf bereid. Deze zalf stond in die dagen zo hoog aangeschreven dat beroemde oogartsen zelfs afgebeeld werden op munten.

Occulte middelen

We kunnen ook gebruik maken van een apotheek waarvan de middelen niet heilzaam zijn, integendeel! De Bijbel beschrijft eerlijk dat het hier gaat om het rijk van de duivel, de we-

Even maar.....



Een nieuw woord

Je blijft leren. Nu weer een nieuw woord: *gégécliché*. Het klonk uit de mond van iemand die een preek binnen onze gemeenten beluisterd had. Het oordeel luidde dat die preek vol was van - en toen kwam het nieuwe woord - *gégécliché*'s. Zo'n uitdrukking zet je tot nadenken. *Gégé* staat natuurlijk voor de Gereformeerde Gemeenten. De betekenis van *cliché* is volgens Van Dale: 'telkens overgenomen, altijd weer gebruikte en daardoor versleten, niet meer 'sprekende' wending, een gemeenplaats'. Dus binnen onze gemeenten zouden we ons van dit soort uitdrukkingen bedienen in de prediking. In zo'n uitdrukking klinkt door: Dat weten we allemaal al, het heeft niets nieuws.

In de prediking gaat het om de woorden van God. Woorden die een bijbelse inhoud hebben. Denk maar aan wedergeboorte, bekering, rechtvaardigmaking, heiligmaking. De inhoud van deze geïnspireerde woorden wordt niet aan de willekeur van de prediker overgelaten. Het gaat om het feit dat de gemeente bij de Heilige Schrift gebracht en gehouden wordt. Tot bekering en tot onderwijzing. Dat is wat anders dan bij de heidenen in Athene, waar men steeds iets anders wilde horen, iets nieuws. Er zijn zelfs dingen die je graag hoort. Of zou je het moe worden wanneer je vrouw tegen je zegt dat ze van je houdt? Of is dat dan ook een cliché? Waar stoort men zich dan vooral aan? Het valt op dat dit vooral het bevindelijk karakter

van de preek betreft. De overtuiging door de wet, de eis van Gods recht, de weg naar de Middelaar. Dan wordt op grond van de Heilige Schrift de norm voor onze bevinding voorgehouden. Wanneer dat als vervelend wordt ervaren, zegt dat niet allereerst iets van de preek, maar van onszelf: dit verveelt me! Dat is best ontvullend. Zullen we naar Schrift en belijdenis toch maar duidelijk dezelfde dingen blijven zeggen? Hopelijk hoort u het graag en vindt u het geen *gégécliché*. 'Dezelfde dingen aan u te schrijven, is mij niet verdrietig, en het is u zeker', schrijft Paulus in Fillipensen 3:1. Er waren er die dat toen ook maar niets vonden. Ook een cliché? Maar het is toch een kracht Gods tot zaligheid.

reld van het occultisme. Occult betekent verborgen of geheim. Het zijn dus *ongoorloofde middelen*.

De heidense koningen Farao van Egypte en koning Nebukadnezar van Babel raadpleegden bij hun wonderlijke dromen waarzeggers en sterrenkijzers. In die dagen bekeek een waarzegger bij zijn occulte praktijken ook de lever van een geslacht dier. Als de galblaas bijvoorbeeld vol was, beschouwde hij dit als een gunstig voorteken. Was de galblaas leeg, dan was dit juist een ongunstig voorteken. Dit bedoelt Ezechiël als hij kort meedeelt dat de koning van Babel 'de lever zal bezien' (21:21).

De Heere waarschuwt om niet te gaan naar waarzeggers en duivelskunnenaars, guichelaars, tovenaars, bezweerders, die op vogelgeschrei acht geven en die doden vragen (Lev. 19, Deut. 18). Hierbij moeten we denken aan mensen die door duivelse kunsten proberen iets dat verborgen is te openbaren of te voorzeggen (kanttekeningen bij Gen. 21 en Lev. 19). Ernstig klinkt de oproep: 'Zoekt hen niet, u met hen verontreinigende; Ik ben de HEERE, uw God' (Lev. 19:31b). Toch waren er koningen die deze

Daarom mag het ons gebed wel zijn bij het gebruik van geoorloofde middelen: 'O Heere, leer me toch op de God van de middelen te vertrouwen!'

waarschuwing in de wind sloegen en wel gebruik maakten van deze ongeoorloofde, occulte middelen. Zo probeerde koning Saul via de tovenares van Endor contact te krijgen met de overleden Samuël. Koning Manasse pleegde guigelarij. En koning Ahazia zocht, nadat hij in zijn paleis een lelijke val had gemaakt, zelfs genezing bij Baäl Zebub, een afgod. Terwijl zij juist het goede voorbeeld moesten geven!

Vertrouwen

Hebben wij wel eens echt nagedacht over de vraag wat afgoderij is en hoe ver dat gaat? In Zondag 34 van de Heidelbergse Catechismus klinkt het ontmaskerende antwoord: 'Afgoderij is, in plaats des enigen waren Gods, die Zich in Zijn Woord geopenbaard heeft, of benevens Hem, iets anders verzinnen of hebben, waarop de mens zijn vertrouwen zet.' Als we eerlijk zijn, moeten wij erken-

nen dat ook wij afgodendienaars zijn. Daarom mag het ons gebed wel zijn bij het gebruik van geoorloofde middelen: 'O Heere, leer me toch op de God van de middelen te vertrouwen!' Een ervaring van kinderlijk Godsvertrouwen mocht de Oud Gereformeerde predikant ds. M.A. Mieras doorgeven. Van een ziekenhuisopname zei hij eens: 'Daar komen om acht uur 's avonds de professor en de chirurg die me de andere morgen opereren zou, en die professor zegt: 'Nou, ernstige toestand. Vijfentwintig procent kans, ik durf het tegen u wel te zeggen, u bent toch dominee?' Ik zeg: 'Professor, ik vind het aangenaam dat u het zegt. Maar nu heeft mijn Professor

gesproken dat ik geen vijfentwintig procent maar honderd procent kans heb. Want m'n werk is nog niet beëindigd. Dat mocht ik geloven.' Toen zei de chirurg: 'Laten we maar weggaan, want dat is morgen een gemakkelijk patiënt.' En daar ben ik de operatietafel mee opgegaan. Ik kwam bij uit de narcose, zoetelijk met deze woorden: 'Word ik wakker, zo ben ik nog bij U' (Ps. 139:18b). Toen mocht ik geloven, ten eerste dat Hij gekomen was, en ten tweede dat Hij niet weggegaan was'.

(wordt vervolgd)

Capelle aan den IJssel, H.J. Agteresch

5

Preken, kunst of gunst?

De eerste Nederlandse Homiletiek

We hebben gezien hoe fors de kritiek is op de Schriftuurlijk-bevindelijke prediking waarin onderscheidenlijk gepreekt wordt. Is deze kritiek wel juist? Laten we vooropstellen dat we met het uitkomen van de homiletiek van Hoornbeeck zeer verblijd zijn.

Hierin wordt ons inziens wel degelijk een zuiver Schriftuurlijke gereformeerde homiletiek gegeven, Brien ten spijt. Wat Hoornbeeck in diens "Tractatus de Ratione Consionandi" ofwel "De eerste Nederlandse Homiletiek" zegt over de vroomheid van de prediker, het tot stand komen van de preek én het houden van de preek, verdient ook anno 2011 onze volle waardering en aandacht.

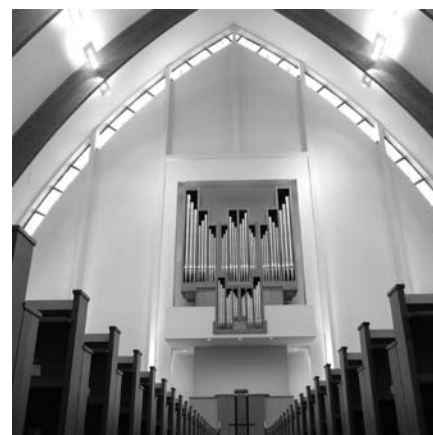
Gods Woord is het waard om biddend overdacht en beprekt te worden 'met een voorbedacht lied op de harp'. Wie dat niet doet, tekort aan Gods Woord én aan de God van Zijn Woord Die tot de prediking geroepen heeft. Ook stemmen we ten volle met Hoornbeeck in dat in de prediking de tekst verklaard moet worden vanuit het tekstverband en met zijn afzonderlijke delen. Alleen dan zal de toepassing vanuit de tekst kunnen opkomen.

Separerende prediking

Maar hoe moeten we nu denken over de forse kritiek dat het werk van Gods

Geest in de prediking van onze kerken tekort komt? En dat de prediking daarom een systematische prediking is waarbij de christen in het middelpunt staat en niet Christus? Tegenwoordig noemt men dat een 'voorwaardelijke prediking'. De gangen van Gods Kerk zouden dan als voorwaarde gezien worden waaraan we eerst moeten voldoen voordat we tot Christus (mogen) komen; en niet als de weg waarlangs de Heere Zijn volk leidt.

Alsof dat alles mensenwerk is! Maar wie afstand neemt van een onderscheidenlijke (separerende) prediking, doet tekort aan Gods Woord. De Heere Zelf wijst ons daarin immers de kenmerken van het genadeleven aan. Jezus spreekt in Zijn onderwijs van kleinen en groten in het geloof, van



zwakken en sterken in het geloof. In navolging daarvan spreekt ook Petrus over de zuigelingen die 'de redelijke onvervalste melk' (1 Petr. 2:2) en over hen die de vaste spijs nodig hebben. En Johannes spreekt over de kinderen, jongelingen en vaders in de genade (1 Joh. 2:12-14). Er zou meer te noemen zijn.

Wie Gods Woord eerlijk leest, ziet dat de Heere onderwijs geeft aan ieder. Hij roept onbekeerden op tot bekeering en Gods kinderen tot opwas in de kennis en de genade van onze Heere Jezus Christus. In de toepassing van de prediking moeten de kenmerken van de onderscheiden staten en standen dus wel degelijk een plaats krijgen vanuit de tekst, zonder dat ze tot uitwassen leidt. Het verwijt van 'wet-tische verstarring en systematisering' is daarmee ongepast en niet anders dan een karikatuur. We zouden de vraag aan de critici kunnen stellen of hun 'bekommering' om de prediking onder ons niet voortkomt uit een tunnelvisie. De vraag te stellen is haar tegelijk beantwoorden.

Bijbels evenwicht

Een gezond Bijbels evenwicht in uitleg en toepassing dient altijd aanwezig te zijn in de prediking. Beiden moeten ten volle tot hun recht komen. Daarbij zal de verkiezing niet een op zichzelf staand leerstuk zijn, maar verbonden zijn met het genadeverbond. Die prediking komt juist op uit het welbehagen en loopt uit op het wonder van het welbehagen: 'door U, door U alleen om het eeuwig welbehagen'!

Dan is de verkiezing geen muur waartegen we aanlopen, maar de deur in de muur waarin de ruimte van zalig worden gepredikt mag worden! Die prediking roept ook niet op om de verkiezing vast te maken, maar om 'roeping én verkiezing vast te maken' (2 Petr. 1:10). Van Gods kant begint de heilsorde immers met de verkiezing. Want die Hij verkoren heeft, die heeft Hij ook geroepen. Maar aan onze kant begint de heilsorde met de roeping. De Dordtse Leerregels (3/4 § 8) zegt daarvan: *'Doch zovelen als er door het Evangelie geroepen worden, die worden ernstiglijk geroepen. Want God betoont ernstiglijk en waarachtiglijk in Zijn Woord wat Hem aangenaam is, namelijk dat de geroepen tot Hem komen. Hij belooft ook met ernst allen die tot Hem komen, en geloven, de rust der zielen en het eeuwige leven.'*

Dat is een voluit Schriftuurlijk-bevindelijk gegeven van Reformatie en Na-

dere Reformatie. Het is de prediking van zonde én genade, wet én evangelie, dood én leven, een rijke Christus én een arme zondaar, maar ook hoe die samenkomen in het leven en wat dat in hun leven uitwerkt. Dat alles moet vanzelfsprekend vanuit Gods Woord aan de orde komen.

Het kan niet anders of daarbij dienen vanuit de tekst ook de vruchten van de Geest als de onbedrieglijke kenmerken van het genadeleven aan de orde komen.

Schijn en zijn

Daarbij moet 'schijn' van 'zijn' worden onderscheiden. Zie maar naar de scherpe prediking van de Zaligmaar met het oog op de farizeeërs en Schriftgeleerden. Gods Woord maakt duidelijk onderscheid in tweeërlei staat alsmede in onderscheiden standen in het genadeleven.

Tot het leiding geven in prediking en pastoraat behoort dat ook hier aandacht aan gegeven wordt tot ontdekking van het schijngeloof en tot troost van het ware geloof. Gods kinderen mogen in zulk een prediking hun hart wel eens horen verklaren. Dan mag van de daken worden gepredikt wat in de binnenkamer is afgeworsteld. En tegelijk mogen ze dan horen wat er bij

de Heere nog meer te verkrijgen is. En dat maakt het hart gaande om Hem aan te lopen als een waterstroom om meer geoefend te worden.

Ook bij Hoornbeek dienen de kenmerken om de vruchten van de Geest aan te geven. Als die kenmerken op evenwichtige wijze aan de orde komen, in het kader van de tekst, zullen ze niet leiden tot uitwassen, maar zullen ze functioneren als melk en vaste spijs *'opdat wij niet meer kinderen zouden zijn, die als de vloed bewogen en omgevoerd worden met allen wind van leer, door de bedriegerij der mensen, door arglistigheid om listiglijk tot dwaling te brengen; maar de waarheid betrachtende in liefde, alleszins zouden opwassen in Hem Die het Hoofd is, namelijk Christus; uit Welken het gehele lichaam, bekwamelijk samengevoegd en tezamen vastgemaakt zijnde door alle voegselen der toebrengring, naar de werking van een iegelijk deel in zijn mate, den wasdom des lichaams bekomt, tot zijns zelfs opbouwning in de liefde'* (Ef. 4:14-16).

Maar daarover de volgende keer meer.

(wordt vervolgd)

's-Gravenpolder, ds. E. Hakvoort

19

Bladzijden uit een synodaal journaal

Vervolgzitting Generale Synode 2010

Tijdens de middagvergadering van woensdag 26 januari gaf de synode veel aandacht aan het rapport van de Commissie Begeleiding Beginnende Predikanten. Daarin werd ingegaan op het voorstel van het Curatorium over het mentoraat of de begeleiding van beginnende predikanten, terwijl ook de instructie van de Particuliere Synode Oost over de ondersteuning en begeleiding van beginnende predikanten van advies was voorzien.

De bespreking werd geopend met een vraag van ds. G. Clements (Gouda). Waarom moet de benoeming van een mentor langs vijf schijven tot stand

komen? Dat zijn er heel veel! Waarom kan het aanzoeken van een mentor niet een zaak zijn van de beginnende predikant en de kerkenraad?

Een andere afgevaardigde stelde de vraag waarom men zich wat de keuze betreft niet had beperkt tot een mentor uit de classis? En wat is de positie van de consulent in dit verband? Ds. A. Schot (Nunspeet) stelde voor om het consulentschap en het mentoraat aan elkaar te koppelen.

Er waren echter ook nog al wat stemmen in de synode die pleitten voor een meer informele, eenvoudige benadering. Het gaat erom dat de mentor functioneert als een goede vraagbaak voor een predikant zonder ervaring. Dat moet niet al te gewichtig worden ingekaderd. De preses tekende nog aan, dat de mentor geen

kerkrechtelijke status krijgt. Kern van het mentoraat is het goede persoonlijke contact tussen de mentor en predikant.

De vergadering kon zich vinden in de hoofdlijn van het rapport. Het mentoraat is een morele verplichting voor elke pas beginnende predikant, die tenminste twee jaar duurt. De aanwijzing van de mentor geschiedt in goed overleg tussen de voorzitter van het curatorium, de rector van de Theologische School en de tweede voorzitter van de kerkenraad in de gemeente waar de kandidaat zijn werk zal beginnen. De naam van de mentor wordt bekendgemaakt door de consulent tijdens de classisvergadering, waarop de kandidaat zijn examen aflegt.

De termijn van twee jaar werd door de vergadering ook verbonden aan de nascholing van de beginnende predikant, die wordt verzorgd door de Theologische School. Er zullen elk jaar een paar verplichte terugkomdagen worden georganiseerd. De docenten kunnen dan gericht toerusting geven mede naar aanleiding van vragen van de predikant.

Ds. C.A. van Dieren (Rijssen-Noord) bepleitte in de lijn van het rapport ook het inschakelen van wat oudere predikanten. Het bijwonen van de terugkomdagen is een morele verplichting voor beginnende predikanten. Ouderling H.A. Soetendaal (Barneveld-Zuid) tekende hierbij aan dat er een verschil is tussen verplichting en behoefte. Alleen ware behoefte brengt tot gebed. Hij wees erop dat er bij de jonge predikant allereerst ruimte moet blijven voor het gebed in de binnenkamer. De preses onderstreepte dat.

Kerk en Overheid

Het deputaatschap Kerk en Overheid - voorheen deputaatschap bij de Hoge Overheid - bracht een *voorbereidend* advies uit. Dat betrof het instellen van een "Synodale Commissie inzake het kerk-zijn in een seculiere samenleving". Aanleiding was een instructie van de Particuliere Synode Zuid-West, waarin ondermeer gevraagd werd te komen tot een brede doordenking van de plaats en het functioneren van apologetiek, de verdediging van de geloofsleer.

De preses, ds. J.J. van Ekeveld, vroeg zich met enkele afgevaardigden af, waarom het begrip apologetiek uit de formulering van de opdracht verdwenen was. Ds. W. Silfhout (Capelle a/d IJssel), voorzitter van de com-

missie attendeerde erop dat de zaak van de apologetiek zelf wel degelijk verwoord is in de omschrijving van de opdracht. Het gaat echter vooral om het geven van toerusting in eigen kring. Het is van groot belang dat we antwoord geven op de vraag hoe wij zelf staan in deze seculiere samenleving. Daarom is het begrip als zodanig niet genoemd. Ds. D. de Wit (Rijssen-West) sprak zijn waardering uit voor de strekking van het rapport: 'Met het begrip apologetiek als lege huls valt niets te beginnen'.

De synode ging met de gedane voorstellen akkoord. De ingestelde commissie zal zich richten op de beantwoording van de vraag: Hoe kan

Het is van groot belang dat we antwoord geven op de vraag hoe wij zelf staan in deze seculiere samenleving.

blijvend invulling gegeven worden aan de actualiteit van de belijdenis van de kerk in onze seculiere samenleving? Het rapport zal D.V. worden aangeboden aan de synode van 2013. De commissie kan tussentijds reeds de nodige toerusting geven, bij voorbeeld door publicaties in de kerkelijke bladen.

Minderjarige doopleden

Het deputaatschap Kerkrecht bracht een advies uit over de instructie van de Particuliere Synode Zuid, die de vraag stelde: Hoe moet een kerkenraad handelen met minderjarige doopleden die een openbare zonde hebben gedaan en ergernis hebben gegeven?

Deze doopleden zijn onmondige leden, die in hun ouders zijn begrepen. Een kerkenraad kan dan ook geen censuurmaatregelen aan doopleden opleggen. Vermaning van een dooplid is altijd mogelijk, maar kan uiteraard niet buiten de ouders om geschieden. Er behoort ook ruimte te zijn voor het afleggen van een openbare schuldbelijdenis, al is er geen tuchtmaatregel opgelegd. Dat kan dus ook voor doopleden gelden.' Staande blijft echter dat bij doopleden hoogstens sprake kan zijn van drang tot het afleggen van schuldbelijdenis en nimmer van dwang'.

Ds. W. Silfhout (Capelle a/d IJssel) tekende nog aan dat het spreken over 'het schrappen van doopleden' in de notitie minder juist is. Jongeren ge-

ven zelf door hun gedrag aan dat zij zichzelf aan de gemeenschap van de kerk hebben onttrokken. De synode aanvaardde de notitie als een richtlijn voor de benadering van de problematiek.

Gemeenten in het buitenland

Het deputaatschap Kerkrecht was door de synode ook belast met het geven van een advies over de kerkrechtelijke positie van de gemeenten Carterton (Nieuw-Zeeland) en Randburg (Zuid-Afrika), die deel uit maken van het kerkverband in Nederland. Aanleiding was een instructie van de Particuliere Synode Noord-West, die om verheldering had gevraagd. Zo treedt het deputaatschap Buitenlandse Kerken, ingesteld door de Generale Synode, op als consulent van deze gemeenten, terwijl het consulentschap volgens de DKO een zaak van de classis is. De classis Utrecht fungeert als appelorgaan voor beide gemeenten. In het advies werd op grond van de kerkorde gesteld, dat diverse verantwoordelijkheden ten aanzien van deze gemeenten principieel behoren behartigd te worden door een classis en niet door een deputaatschap. Het deputaatschap Buitenlandse Kerken had echter in een schrijven aan de synode dit advies 'onwerkbaar' genoemd. Het voorstel was ook 'belastend voor de gemeenten die krachtens het mandaat van de Synode aan onze bijzondere aandacht zijn toevertrouwd'.

De bespreking van beide stukken werd geleid door ds. M. Golverdingen, omdat hij als enige predikant binnen het moderamen niet bij de kwestie betrokken was. Nadat ds. P. Mulder als voorzitter van het deputaatschap Kerkrecht een toelichting had gegeven, was het woord aan ds. L. Blok (Gorinchem), voorzitter van het deputaatschap Buitenlandse Kerken. Een classis bestaat uit genabuurde kerken en aan die eis kunnen Carterton en Randburg niet voldoen. De DKO kan in deze gemeenten met een status aparte niet worden toegepast, zoals we in Nederland gewend zijn. De gemeenten in kwestie kunnen de classisvergaderingen niet bijwonen. En als er al afgevaardigden van Carterton, een Engelssprekende gemeente, zich naar de classis begeven, gaat de classis dan over op Engels als voertaal?

Een groot aantal afgevaardigden voerde vervolgens het woord om verhelderingsvragen te stellen of een

visie te geven. Tijdens deze discussie tekenden enkele synodeleden aan dat er wel degelijk openingen waren voor het kiezen van een tussenweg. Kan er geen vorm worden gevonden, waarin de kerkrechtelijke keuze voor de classis wordt gecombineerd met de praktische ervaring van het deputaatschap Buitenlandse Kerken?

De waarnemende preses formuleerde daarop een tussenvoorstel. Deze gemeenten in het buitenland maken deel uit van de classis Utrecht, die de eindverantwoordelijkheid draagt. Voor de behartiging van de belangen van de twee gemeenten met een status aparte zal de classis Utrecht een com-

missie instellen, waarin ten minste twee vertegenwoordigers van de classis zitting hebben alsmede de leden van het deputaatschap Buitenlandse Kerken. De classis Utrecht benoemt in overeenstemming met de DKO ook de consulente voor beide gemeenten uit de leden van het deputaatschap. Dit voorstel kreeg de instemming van de gehele vergadering. Daarmee was de broederlijke oplossing van een broederlijk verschil in visie een feit.

(wordt vervolgd)

Waarde, ds. M. Golverdingen

2

Gevangenzorg

Nico (56) heeft er welgeteld zeven detenties opzitten. De laatste keer kreeg hij ook tbs-behandeling. 'Toen gingen mijn ogen open. Wat ik deed was verkeerd'. Ina, medewerker van de tbs-kliniek, belde naar Gevangenenzorg Nederland. Of ze een vrijwilliger hadden, die van wandelen hield? Het werd Chris (63). Voor een wandeling van vijftien kilometer draaien ze hun hand niet om. Praten gaat vanzelf. Ook vallen er soms veelzeggende stiltes. (Uit Informatiebulletin mei 2010 Gevangenenzorg Nederland).

Hebreeën 13:3

De vorige keer heb ik geprobeerd wat te schrijven over onze houding ten opzichte van mensen die in de gevangenis terecht komen. Uitgangspunt voor onze houding moet zijn wat de apostel schrijft in Hebreeën 13:3: 'Gedenkt de gevangenen alsof gij medegevangenen zijt'.

Die vermaning strekt zich verder uit dan tot alleen de medechristenen. Hoe doe je dat dan in de praktijk? Je komt zo maar niet de gevangenis in. Ook als dominee niet. Als je iemand in de gevangenis wilt opzoeken, moet daarvoor contact gelegd worden met het gevangenispastoraat: de dominee of een andere geestelijk verzorger, onder wiens zorg de gedetineerde valt. Die moet dat met de directie overleggen. Dat gaat niet maar zo een, twee drie.



Ook bij binnenkomst in de gevangenis loop je niet zo maar even door naar de cel waarin de gedetineerde zit. Soms is een controle zoals op Schiphol genoeg en mag je verder gaan, waarna de ene na de andere deur zich achter je sluit. Je hoeft niet omhoog te kijken om te weten dat je overal gezien en gevolgd wordt. In sommige gevallen kom je alleen verder onder begeleiding van de geestelijk verzorger. In het algemeen krijg je dan een kamer-tje aangewezen waar je met de gedetineerde kunt spreken. Deze wordt door de bewaking opgehaald en ook weer weggebracht. In een zwaarbewaakte gevangenis wees de geestelijk verzorger me op een rode knop. Die was bedoeld voor het geval het uit de hand zou lopen. Gelukkig heb ik die niet hoeven gebruiken.

Gevangenenzorg Nederland

Gevangenenzorg Nederland is een christelijke instelling, die iedereen, ongeacht ras, godsdienst of aard van de misstap, helpt. Dat laat onverlet de opdracht die er is voor de gemeente

en de gemeenteleden voor de gevangene en diens gezin. Gevangenenzorg geeft professionele zorg vanuit een christelijke levensovertuiging. Vele vrijwilligers, ongeveer 400, gaan op bezoek bij gevangenen, tbs-patiënten en familieleden thuis. Er is een toenemende behoefte aan vrijwilligers. Ruim 15.000 donateurs steunen het werk van Gevangenenzorg Nederland. In het werk onder de gevangenen wordt de eigen verantwoordelijkheid sterk benadrukt. Ze hebben iets gedaan wat niet kan en zullen dat onder ogen moeten zien. En als dat beseft eenmaal is doorgedrongen moet dat omgezet worden in daden.

De vrijwilligers van Gevangenenzorg Nederland kunnen daar op een ongedwongen wijze met de gevangenen over spreken. Dat gebeurt op individuele basis tijdens bezoeken. Maar ook in de SOS-cursus met meer gevangenen. SOS is: Spreken Over Schuld. Ook bij deze gesprekken spelen vrijwilligers een grote rol.

Teruggeven

De directeur van Gevangenenzorg Nederland, mr. H. Barendrecht, werd getroffen, zo schrijft hij in een van de Informatiebulletins door wat Koningin Beatrix op Koninginnedag 2010 zei: 'U hebt Koninginnedag aan ons en aan het land teruggegeven'. Zij vat- te in één zin het proces van herstel samen. Het gebeuren in Apeldoorn had niet meer de overhand.

Mr. Barendrecht legt de link met het werk van Gevangenenzorg en schrijft: 'Dat is het. Teruggeven. De samenleving straft. Het recht op vrijheid wordt ontnomen. Op de dag van de vrijlating is de schuld voldaan. De samenleving geeft het recht op vrijheid terug en kijkt niet meer achterom. Het oude heeft afgedaan. Alles werkt samen, gericht op de toekomst. De praktijk is intussen anders. Met een kruisje achter je naam wordt alles moeilijker. Voor een baan zijn er tien anderen en de burens hebben liever dat je een straatje verderop gaat wonen'.

De schuld voldaan

Op de dag van de vrijlating is de schuld voldaan. Maar de praktijk is anders. Die woorden troffen me. Bij de mensen gaat het zo. Als je eenmaal een stempel hebt, kom je daar niet zo gemakkelijk van af. Eenmaal een dief, altijd een dief. Het blijkt zelfs voor te komen, dat men na de detentie niet meer in de kerk mag komen. Onvoorstelbaar, maar droevig waar! Kerkenraad en gemeente weten dan blijkbaar

zelf niet van vergeving dus ook niet van vergevingsgezindheid (HC zondag 51). Hoe kunnen we zo'n houding voor God verantwoorden? Wat doen we daarmee ook een gezin aan? Gelukkig dat dit bij God anders is. Op de dag van de vrijlating is de schuld voldaan. Bij God volkomen op grond van het schuldoffer dat eenmaal is gebracht op Golgotha. De dichter zong: De schuld Uws volks hebt G'uit Uw boek gedaan, ook ziet Gij geen van hunne zonden aan. Dat kan ook voor gevangenen. En als we zelf iets kennen van de schuldvergevende genade van God, zouden we dan bewogen zijn met hen, die niet alleen met gedachten of met woorden, maar ook

met de daad de wet hebben overtreden en daarom door de overheid als dienaar van Gods worden gestraft met ontneming van hun vrijheid? Want het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon reinigt van alle zonden.

Gevangenenzorg Nederland wil haar activiteiten uitbreiden. Vrijwilligers zijn welkom.

Om het werk mogelijk te maken zijn ook donateurs nodig. Informatie is te vinden op: www.gevangenezorg.nl.

Gedenkt de gevangenen, alsof gij medegevangenen waart.

Capelle aan den IJssel, ds. W. Silfhout

met nadruk af te spreken dat er in het geheel geen melding van gemaakt wordt of eventueel wat er wel en wat niet verder besproken wordt.

Van gewone huisbezoeken wordt natuurlijk wel verslag gedaan. Maar ook dat is gewoonlijk kort en betreft alleen enkele hoofdlijnen. En uiteraard die zaken waarvan afgesproken is dat ze op de kerkenraad gemeld zullen worden. Wanneer er gesprekken plaatsvinden waar eventueel kerkelijk vermaan of kerkelijke tucht aan verbonden kan zijn, dan is verslag aan de gehele kerkenraad, of bij grotere kerkenraden soms alleen aan de ouderlingen, uiteraard wel noodzakelijk.

Wezenlijke verantwoordelijkheid

Overigens kan er zich ook wel eens iets voordoen waarover een ambtsdrager niet zwijgen mag. Hij zal dit dan ook tegenover de betreffende persoon meteen, of korte tijd later aangeven en ook medelen waarom en met wie hij hierover toch moet spreken.

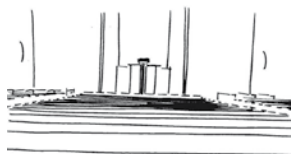
Van strikt ambtelijke zaken en van de inhoud van ambtelijke gesprekken mogen mede gezinsleden van de ambtsdrager niets weten. Soms wordt tijdens de kerkenraadvergadering door de voorzitter nadrukkelijk gezegd dat over deze zaak absoluut gezwezen moet worden. Maar ook als dat niet met nadruk gezegd wordt, geldt dat de ambtsdragers zwijgplicht hebben ten aanzien van het kerkenraadswerk en de ambtelijke zaken. De ambtsdrager zal vaak zelf moeten invoelen waarover hij in het geheel niet mag spreken of waarover hij wel mag spreken. Zoals bijvoorbeeld het aanstaande huwelijk van enkele jonge mensen, de te verwachten zondagsavond met een spreker van overzee, enzovoort.

Het kan wel eens zijn dat een ambtsdrager iets tegen zijn vrouw vertelt, wetend dat zijn vrouw absoluut zwijgen zal. Daarin moet grote voorzichtigheid betracht worden en de betreffende echtgenote zal nooit mogen laten merken iets te weten. Daarom is beter dat een ambtsdrager zijn vrouw niet belast en niet eventueel in verlegenheid brengt. Komt via de echtgenote iets naar buiten dan heeft de ambtsdrager foutief gehandeld en is hij vermaningwaardig.

Het schenden van het ambtsgeheim door een kerkenraadlid is ernstig. De Generale Synode van 1959 van onze gemeenten sprak uit 'dat de zwijgplicht door ambtsdragers in acht dient te worden genomen en dat, als zulks niet geschiedt, daartegen kerkrechtelijk dient te worden opgetreden'.

IN GOEDE ORDE

Ambtsgeheim



Er werden enkele vragen gesteld met betrekking tot het ambtsgeheim. Het is nuttig over dit belangrijke onderwerp na te denken en ons erop te bezinnen. Voor ambtsdragers is het een belangrijk punt: wanneer moet je ergens over zwijgen? Het kan echter ook wel eens zijn dat je ergens niet over mag zwijgen. Het is ook van belang voor gemeenteleden. Soms mag men immers de vraag stellen: Kan ik er van op aan dat het besprokene strikt vertrouwelijk wordt gehanteerd? Enkele jaren geleden is door mij over dit onderwerp ook geschreven. Een aantal zaken nog eens onder de aandacht brengen, kan vast geen kwaad. Voor ons allen, en zeker voor nieuwe ambtsdragers.

Ambtsgeheim en zwijgplicht

Wat valt er onder het ambtsgeheim? De vraag lijkt misschien gemakkelijk te beantwoorden, maar de praktijk is echter niet zo eenduidig. Je zou kunnen stellen dat in principe alles wat met het kerkenraadswerk te maken heeft onder het ambtsgeheim valt. Maar zo simpel is dat niet. Want als de scriba bericht krijgt van een ziekenhuisopname of een verlofkaartje ontvangt, zullen we niet verwachten dat hij over deze berichten zwijgen moet. Toch is het ook weer niet stichtend dat allerlei details omtrent de ziekte van een gemeentelid via ambtsdragers of hun

familieleden de gemeente in gaan.

Hier hebben we meteen een kernpunt: er is wijsheid, kiesheid, voorzichtigheid, zorgvuldigheid nodig bij de ambtsdrager en toch ook bij de andere leden van zijn gezin en zeker bij zijn echtgenote. In alle gevallen. Daarom is de huiselijke en zeker de huwelijks-situatie ook van gewichtig belang bij de vraag of iemand ambtsdrager kan zijn.

Uiteraard is daarenboven de ambtsdrager zelf de verantwoordelijke persoon die zwijgplicht heeft in heel wat specifieke kerkenraadzaken. Over de rapporten van huisbezoeken, de bespreking rondom kandidaatstelling voor de ambten, tuchtsituaties, mag de ambtsdrager eenvoudigweg met niemand spreken. Heeft hij er behoefte aan er toch met iemand over door te praten dan zal dat met een ambtsbroeder moeten zijn.

Soms zijn er (delen van) pastorale gesprekken waarvan duidelijk uitgesproken wordt: 'Dit mag niemand anders weten'. Dan moet ieder er ook volstrekt van op aan kunnen dat er met niemand anders over gesproken wordt. Er moet alleszins ruimte zijn voor zulke vertrouwelijke gesprekken met ambtsdragers. Van de inhoud van zulke gesprekken zal men dus ook niet de volledige kerkenraad op de hoogte stellen. Wanneer zulke vertrouwelijke gesprekken plaats hebben, is het goed

Vertrouwelijkheid en verschoningsrecht

Er is ook een ander facet aan het vertrouwelijk karakter van het ambt verbonden. Het zou kunnen voorkomen dat een ambtsdrager door een gemeentelid in vertrouwen genomen wordt over iets wat volgens de burgerlijke wet strafbaar is. Moet, mag de ambtsdrager dan zwijgen of moet hij juist niet zwijgen en van het gehoorde mededeling dan wel aangifte doen bij de overheid?

Deze vraag is niet zomaar eenduidig te beantwoorden. Is er sprake van iets heel ernstigs, dan mag de ambtsdrager uiteraard zich niet achter zijn zwijgplicht verschuilen. Als er bijvoorbeeld sprake zou zijn van levensbedreiging, of is er seksueel misbruik gaande, dan mag een ambtsdrager uiteraard niet zwijgen. Dan zal hij zelfs actie moeten ondernemen met geëigende middelen en ter bevoegder plaatse. Indien dit enigszins verantwoord is, zal hij dit ook aan het betreffende gemeentelid dat hem in vertrouwen te spreken vroeg, laten weten.

Maar het kan ook zijn dat een ambtsdrager in vertrouwen is genomen over andere zaken die veel minder ernstig zijn. In dat geval moet er in de vertrouwelijkheid van het ambt een en ander gezegd kunnen worden. Natuurlijk mag een ambtsdrager niemand in het kwade steunen. Integendeel, hij moet gerechtigheid voorstaan en het kwade zoeken in te dammen en te verhinderen en waar mogelijk bijvoorbeeld vootmoediging en herstel bevorderen. Maar voor vertrouwelijkheid moet nadrukkelijk ruimte zijn. Dat moet het gemeentelid ook weten.

Het Wetboek van Strafrecht in artikel 137 en het Wetboek van Strafvordering in artikel 217 spreken in dit verband van het verschoningsrecht voor de zielzorger. De zielzorger kan (in minder zware gevallen dus) zich vanwege de ambtelijke zwijgplicht op dit verschoningsrecht beroepen. Het is duidelijk dat de predikant en zeer waarschijnlijk ook de ouderling in bepaalde gevallen vanwege het ambtsgeheim zich ook tegenover justitie op dit verschoningsrecht zal kunnen beroepen. Wie over dit verschoningsrecht meer wil weten raadplege het boek van ds. W. Silfhout, "Gereformeerd kerkrecht in kort bestek", blz. 73-78.

In zaken rondom zwijgplicht en vertrouwelijkheid luistert het nauw. Kerkenraad en gemeenteleden moeten volstrekt aankunnen op de betrouwbaarheid en het zorgvuldig hanteren van hun zwijgplicht door alle ambts-

dragers. Tevens mag van gemeenteleden verwacht worden dat ze zorgvuldig omgaan met de ambten. Het mag dus niet zo zijn dat iets wat onder ambtelijke vertrouwelijkheid ligt (een maatregel van stille censuur bijvoorbeeld), door het gemeentelid dat ermee te maken heeft naar buiten gebracht wordt. De vereiste zwijgplicht van de ambtsdrager(s) wordt dan in een onmogelijke positie gebracht. Dan maakt een gemeentelid zich vermaningwaardig.

Ambtsdragers zullen steeds zorgvuldig en getrouw om moeten gaan met hetgeen binnen de kerkenraad besproken en meegedeeld wordt. Daarbij gaat het niet om nieuwtjes uit te wisselen, maar om hetgeen voor het gemeen-

telid of voor de gemeente als geheel dienstig is. Zo zal er bij de kandidaatstelling voor de ambten toch wel enige zorgvuldige en eerlijke bespreking plaats moeten vinden. Maar wel met volstrekte zwijgplicht naar buiten en ook op een volstrekt integere wijze.

We mogen allemaal - niet alleen ambtsdragers maar ook gemeenteleden - niet alleen omtrent ambtelijke zaken maar omtrent al onze gesprekken wel vragen:

*'Zet, Heer', een wacht voor mijne lippen;
behoedt de deuren van mijn mond,
opdat ik mij tot genen stond,
iets onbedachtzaams laat ontglippen'.*

Krimpen aan den IJssel, ds. P. Mulder

"Weide vinden"

50 jaar Gereformeerde Gemeente Kootwijkerbroek

Ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de Gereformeerde Gemeente te Kootwijkerbroek, heeft de heer H. Brons op verzoek van de kerkenraad de geschiedenis van de gemeente beschreven. Op nauwgezette wijze heeft de heer Brons, die de gemeente ruim veertig jaar als ouderling heeft mogen dienen, aan dit verzoek voldaan.

De gemeente heeft een opmerkelijke groei doorgemaakt. De ontwikkeling van de kerkelijke gemeente is niet los te zien van de geschiedenis van het dorp Kootwijkerbroek. Door toeneemende zandverstuivingen werd het steeds moeilijker om rond het oude Kootwijk een bestaan te vinden. De Kootwijkers weken daarom uit naar het huidige Kootwijkerbroek. Daar werd het lage land ontgonnen en ontstond er een bewoonbaar gebied met vruchtbare weiden. Het was de schrijver echter niet in de eerste plaats om deze weiden te doen, toen hij het boek de titel "Weide vinden" meegaf. Ds. G. Beens wijst daar op in het Ten geleide: 'De titel van het boek wijst ons naar de woorden van Joh. 10:9. 'En hij zal ingaan en uitgaan en weide vinden'.

In de loop van de 19e eeuw was er in deze omgeving ook een volk dat hongerig gemaakt was naar die weide. Zij konden het niet meer vinden onder de prediking in Kootwijk, waar de gemeente opgebouwd werd in een

deugd- en zedenleer. De Afscheiding was aan Kootwijk voorbijgegaan en de Doleantie had geen rust gebracht. Deze zoekende mensen waren te vinden in schuren en boerderijen waarin oefenaren en predikanten voorgingen. Ook liep men wel grote afstanden om de zuivere prediking te kunnen beluisteren. Geen wonder dat het verlangen ontstond om te komen tot een eigen plaats van samenkomst.

In 1895 werd op de boerderij de Grote Brand, onder leiding van oefenaar H. Roelofsen, het besluit genomen een gemeente op te richten. De nieuwe gemeente werd een 'Gemeente onder het Kruis'. Met het oog op de bereikbaarheid werd er toen voor gekozen om een kerk in Barneveld te bouwen. Dit betekende echter niet dat de bijeenkomsten in Kootwijkerbroek voorbij waren. De predikanten uit Barneveld kwamen er nog regelmatig. Ook werden er sinds 1908 catechisaties gehouden.

In de jaren die volgden is de wens wel eens uitgesproken om eigen kerkdiensten te beleggen. Toch zou het nog duren tot na de oorlog. In het najaar van 1946 werd door ds. J. Fraanje de eerste kerkdienst in de school met de Bijbel gehouden. Vanaf die keer zijn er vele predikanten



en studenten geweest die, staande op een eierkist, zijn voorgedaan. In 1954 mocht een eigen gebouw in gebruik genomen worden en in 1960 vond de instituerende plaats onder leiding van ds. P. van der Bijl.

De Heere heeft ook willen zorgen voor ambtsdragers. Van de 50 jaar heeft de gemeente 38 jaar een eigen herder en leraar mogen hebben. In 1969 mocht zij haar eerste predikant ontvangen, ds. A. Kok. Reeds na tweeënhalve jaar werd hij van zijn post afgelost. Zijn laatste preek heeft grote indruk gemaakt op jong en oud. Daarna heeft ds. C. Wisse de gemeente dertien jaar gediend. Onder veel zwakheid heeft hij zijn dienstwerk verricht, maar de Heere heeft Zich niet onbetuigd gelaten. Onder ds. P. Blok is de gemeente tot grote wasdom gekomen. De Heere wrocht mee, zodat er ook een groei in de diepte mocht plaatsvinden. Korte tijd nadat ds. Blok met emeritaat was gegaan, werd de gemeente verblijd met de komst van kandidaat G. Beens. De Heere heeft

hierin betoond opnieuw voor de grote gemeente te willen zorgen.

De geschiedenis overziende, is er veel gebeurd in vijftig jaar. Het grootste is dat de Heere getuigenis wilde geven van Zijn eigen werk. Hij heeft Zijn genade willen verheerlijken in ouderen en jongeren, ja zelfs onder zuigelingen.

In het kader van deze bespreking kan er niet meer dan een korte schets gegeven worden van dit stukje geschiedenis. Het is bedoeld om de belangstelling te wekken voor dit lezenswaardige boek. Ook aan het uiterlijk is zorg besteed. Het boek is rijk geïllustreerd en heeft een frisse omslag. Het kan beslist een aanwinst genoemd worden in de kleine kerkgeschiedenis.

"Weide vinden", door H. Brons; uitg. Gebr. Koster, Barneveld; ISBN 978-90-5551-589-9; 190 blz.; € 21,90.

Kootwijkerbroek, A.C.H. van Vuuren

naar voren gebracht. Hoe de Heere van uit Zijn welbehagen zondaren opzoekt, dat welbehagen Zelf openbaart, en zorgt dat dit welbehagen in Christus Zijn voortgang vindt, wordt teer en vertroostend omschreven in de preek over de engelen in de velden van Efratha. En, om niet meer te noemen, hoe nu het voorhangsel van boven naar beneden scheurde en niet meer dichtgemaakt kon worden om een geopende toegang voor al Gods volk te tonen in het volbrachte werk van Christus, vindt u in de laatste preek.

Ondertussen blijkt het hart van onze broeder te kloppen voor aangevochten kinderen Gods. Juist in een preek over de zwijgende Borg spreekt hij diegenen aan die weten wat ze nodig hebben, maar er niet kunnen komen. Ze zijn zo leeg, koud en arm. Gods volk is gelukkig en zij vrezden voor eeuwig te moeten omkomen. De preek tekent Christus, Die voor beschuldigers staat, opdat er straks geen beschuldiging tegen Zijn kinderen wordt ingebracht. Die aangevochtenen wordt aangeraden om aan te houden en moed te grijpen. Hun hart zal vrolijk leven. Want Hij Die in u een goed werk begonnen heeft, zal dat voleindigen tot op de dag van Jezus Christus. En dan vervolgt de preek: 'Ja', zegt zo iemand, 'mocht ik dat maar weten, dat Hij een goed werk in mij begonnen is'. En dan komt de wijze raad: 'Och, vraag maar of de Heere op Zijn Eigen werk wil terugkomen. Als het alles van uzelf is geweest, vraag dan maar of Hij dat nieuwe beginsel in uw leven zou willen werken door Zijn Woord en Geest. Leg u maar aan Zijn gezegende voeten' (een uitdrukking die ds. Silfhout graag gebruikt).

We hopen dat u het boekje aanschaft voor eigen gebruik met de bede of de Heere het voor uw ziel gebruiken wil. Mevr. J. Kranendonk-Gijssen heeft ze voor de leesdienst geschikt gemaakt. De vraag op de classis heeft een antwoord gekregen. En wie weet krijgt het nog een vervolg!

Rijssen,

ds. D. de Wit

"Het verbrijzeld hart verheugd", door ds. A. Schot; uitg. De Banier, Apeldoorn; ISBN 978 90 336 08377; 189 blz.; € 16,90.

Deze keurige uitgave bevat een serie over Psalm 51, door onze broeder gehouden in de zomer van 2008, in zijn gemeente Nunspeet.

In Psalm 51, schrijft hij, vinden we de

BOEKENNIEUWS



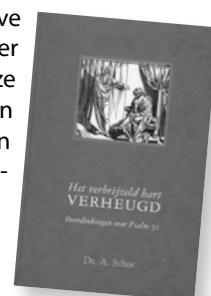
"Zie uw Koning, Negen preken over het leven van de Heere Jezus", door ds. W. Silfhout; uitg. De Banier, Apeldoorn; ISBN 9789033630187; 141 blz.; € 15,90

In het voorwoord van het prekenboek dat voor me ligt schrijft onze geliefde broeder ds. W. Silfhout dat op een classisvergadering aandacht is gevraagd voor het feit dat er niet zoveel preken zijn over de komst, de omwandeling en het lijden van de Heere Jezus. Het is de reden geweest voor de uitgave van dit boek. Drie preken gaan over de komst van Christus in het vlees (de engelen in de velden van Efratha, Simeon, Anna), drie over Zijn omwandeling (de bezetene in de synagoge, de genezing van de geraakte, en de tekst uit Mattheus 10:25: 'Het zij de discipel genoeg dat hij worde gelijk zijn meester, en de dienstknecht gelijk zijn heer') en drie over Zijn lijden en sterven (het zwijgen van de Borg, het opschrift boven het kruis en het gescheurde voorhangsel).

Uit deze opsomming blijkt dat er voor het kerkelijk jaar van Kerst tot en met Goede

Vrijdag preken in dit boek te vinden zijn. Onze broeder heeft onze gemeenten hiermee een grote dienst bewezen. Je proeft in deze preken naast een bewogen waarschuwing voor schijn-geloof een hartelijke begeerte om bekommerde zielen te leiden opdat de Koning mag worden gezien. In iedere preek komt de noodzaak van de kennis van Christus naar voren en wordt aangewezen dat alles wat buiten Hem is niet mee kan doen in het zaligmaken van Sion.

Naast het onderwijs voor het geestelijk leven zijn de lijnen naar het tijdelijk leven niet vergeten. Als het bijvoorbeeld over Anna gaat, weet ds. Silfhout op een natuurlijke wijze de troost weer te geven die in deze geschiedenis ook ligt voor weduwen en weduwnaars in hun bijzondere nood en verdriet waar de Heere vanaf weet. Toch laat onze broeder steeds het zwaarste het zwaarste wegen. In de preek over de geraakte schrijft hij bijvoorbeeld: 'Wij hebben in de eerste plaats vergeving van zonden nodig, de bedekking van onze schuld'. Dat de Heere dat nooit doet buiten de verheerlijking van Zijn deugden om, wordt in verschillende preken



weg naar de ware troost beschreven en evenzo de daaruit voortvloeiende dankbaarheid. Een schat aan bevindelijke kennis is in deze psalm terug te vinden. De weg tot de ware troost wordt erin getekend. Aan psalm 32 is immers Psalm 51 voorafgegaan. Het buigen onder Gods recht, wat daarin beoefend mag worden, maakt deze psalm zo geliefd bij Gods kinderen, aldus de auteur die de hartelijke wens uitspreekt dat dit geen vreemde taal zou zijn en dat zo velen moed zouden scheppen uit Davids behoudenis. In dertien overdenkingen wordt onder meer gesproken over zijn zonde, schuldbelijdenis, verlangen naar het bloed van Christus, zijn bede om herschepping, maar ook zijn herstel, zijn gebed voor Sion, en het dankoffer als de Heere het gebed voor Sion verhoord zal hebben. David heeft zijn schuld beweend en in die weg is er plaats gekomen voor wat hij in Psalm 32 mag vermelden. Broeder Schot wijst erop dat dit hartelijk schuld belijden en bewenen zo vaak gemist wordt, niet alleen van nature, maar ook na ontvangen genade. Bij de Heere is er voor boetvaardige zondaren een rijkdom van genade, een oceaan aan genade die niet te ledigen is.

De oorzaak dat dit zo weinig beleefd wordt, zo schrijft hij, is dat er zo weinig schuld is. Dat er zo weinig tranen geschied worden uit een waar berouw. Is dat dan een voorwaarde om genade te verkrijgen? Nee, dat is geen voorwaarde. Het is wel de weg waarin de Heere Zijn genade verheerlijkt in het leven van doodschuldige zondaren. Hij vraagt dan of we ooit eens echt hebben mogen zeggen: Heere, Uw doen is recht, Uw vonnis gans rechtvaardig. Als dat waar is, hebben we geen rechten meer. Dan hebben we geen eisen meer. Dan kunnen we God nergens meer toe verplichten. Maar dan zullen we ook mogen gaan ervaren Wie de Heere wil zijn in Zijn Zoon voor doodschuldige zondaren. De overdenkingen zijn helder, schriftuurlijk, bevindelijk, onderwijzend, terwijl de vragen en waarschuwingen, de roepstemmen tot bekering aan hen die nog hun eigen weg gaan niet ontbreken. De overdenkingen zijn daarom niet alleen geschikt voor persoonlijk gebruik, maar ook voor de leesdiensten kunnen we ze hartelijk aanbevelen. De lezing ervan mocht velen tot zegen zijn.

Staphorst,

ds. C. Vogelaar

instituut met de bevoegdheid op te leiden tot master in de theologie. Daarmee is aan deze school meer toegewezen dan verwacht was.

Hoewel de eerste berichten somber waren, kon ook de school in Wamena onder verschillende voorwaarden toch het eerste niveau van erkenning krijgen. Dit is bijzonder omdat er in Indonesië een sterke vermindering plaatsvindt van het aantal erkende opleidingen. Dat er in Indonesië nu ruimte geboden wordt voor de erkenning van meerdere (nieuwe) theologische opleidingen, gegrond van Gods Woord en de gereformeerde belijdenis, is beslist niet vanzelfsprekend.

Het deputaatschap ziet er de leiding van de Heere in dat deze weg nu toch geopend is door de voorstellen van prof. Sasmoko. Prof. Sasmoko is rector van de universiteit in Sorong op Papua. Hij spant zich al langere tijd in om het theologisch onderwijs in de lijn van Calvijn te bevorderen, tegen de liberale tendensen van allerlei opleidingen in. Naast zijn rectorchap bekleedt hij een belangrijke positie binnen het ministerie dat de erkenning van hogere scholen in Indonesië regelt. Op die manier was hij ook betrokken bij de commissie die Bali en Papua bezocht om te beslissen over erkenning.

Om de erkenning van de STT in Wamena toch mogelijk te maken en tegelijkertijd het Bijbelgetrouwe theologisch onderwijs te ondersteunen heeft hij de overheid voorgesteld om een samenwerkingsverband te realiseren tussen zijn eigen universiteit in Sorong en de opleidingen in Wamena en op Bali. Door samenwerken kan men docenten uitwisselen, voor bijvoorbeeld de algemene vakken, en gemakkelijker de kwaliteit van het onderwijs garanderen terwijl de opleidingen toch zelfstandig blijven.

Een voorwaarde voor deze constructie is dat een buitenlandse organisatie de paraplu wil vormen voor de samenwerkende scholen. Dat is ZGG geworden. Daarom is er op 23 maart 2011 in Woerden een overeenkomst afgesloten met deze drie Indonesische opleidingen voor het ondersteunen van voortgezet theologisch onderwijs.



Prof. Sasmoko en ds. G.J.N. Moens ondertekenen de overeenkomst.

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK BEROEPEN

Te Bodegraven:
ds. L. Terlouw te Barendrecht;
Te Beekbergen:
ds. G.J.N. Moens te Meliskerke;
Te Berkenwoude:
ds. A. Schot te Nunspeet;
Te Markham (Canada):
ds. J.B. Zippo te Grand Rapids (U.S.A.);
Te Ridderkerk-Slikkerveer:
ds. P. Mulder te Krimpen a/d IJssel;
Te Rotterdam-Centrum:
ds. B. van der Heiden te Alblasterdam;
Te Wolphaartsdijk:
ds. B.J. van Boven te De Valk-Wekerom.

BEDANKT

Voor Drachten:
ds. G.M. de Leeuw te Ridderkerk;
Voor Kampen:
ds. A. Schreuder te Rijssen-Zuid;
Voor Krabbendijke:
ds. C.A. van Dieren te Rijssen-Noord;
Voor Veen:
ds. G.J.N. Moens te Meliskerke.

■ MEDEDELING ZENDING GEREFORMEERDE GEMEENTEN

De Generale Synode was verleden jaar positief over het voornemen van het zendingsdeputaatschap om theologisch onderwijs elders in de wereld te steunen. Doel daarvan is het bevorderen van de Schriftuurlijk-bevindelijke prediking in de lijn van de Reformatie en Nadere Reformatie.

Recent heeft het deputaatschap daarom besloten om de theologische opleiding STT Johannes Calvin in Badung op Bali te gaan steunen. Daarnaast was al enkele jaren geleden met de zusterkerk GJPI op Papua afgesproken om haar te helpen een hogere theologische school in Wamena op te zetten. Ds. J. IJsselstein is onder andere daarvoor uitgezonden.

In de afgelopen periode heeft de Indonesische overheid na onderzoek besloten dat de diploma's van de STT op Bali door de overheid worden erkend. Deze opleiding is bovendien uitgekozen om uit te groeien tot een wetenschappelijk

Omdat de regels van de overheid de combinatie van toezicht houden en uitvoeren door dezelfde persoon niet toestaan, is pdt. Malhus Nekwek teruggetreden als rector van de STTR (Sekolah Tinggi Teologi Reformasi) in Wamena. Ds. J. IJsselstein is door de GJPI voor de komende periode in zijn plaats benoemd. Het deputaatschap beseft dat in de toekomst moet blijken hoe deze overeenkomst zal functioneren. Het spreekt de hoop uit dat onder de zegen van de Heere gezien mag worden dat door deze samenwerking het onderwijs in de gereformeerde theologie gegrond op Schrift en belijdenis wordt bevorderd en dat er velen mogen worden opgeleid om in de Indonesische Archipel in afhankelijkheid

van de Heere, bediend door Zijn Geest en gefundeerd op Zijn Woord, getrouwd te werken.

Zending Gereformeerde Gemeenten
Ds. G.J.N. Moens, voorzitter
Ds. W. Harinck, secretaris

■ MUTATIES KERKELIJK JAARBOEK 2010

* Pag. 185, **gemeente GOES.**

Het adres van ds. C.J. Meeuse is nu: Ridderhof 16, 4461 TZ Goes.

* Pag. 304, 306 en 308, **gemeenten RIJSSEN-NOORD, WEST EN ZUID.**

Secretaris van het Noordermannenkoor is nu: H. van den Belt, De Hofstee 66, 7462 WC Rijssen, tel. 0548-51 62 84.

kinderkoor Blijde Stemmen op **zaterdag 9 april**, aanvang: 19.30 uur, in de Ter Hoogekerk, Willem Teellinckstraat 3 te Middelburg. M.m.v. genoemd kinderkoor, een oud-ledenkoor, het gemengd koor Sursum Corda en Musica Juventa. Opening en sluiting door ds. J.M.D. de Heer. Collecte ter bestrijding van de onkosten.

■ VERKOOPDAG TE KOOTWIJKERBROEK

Jaarlijkse verkoopdag op **zaterdag 16 april** van 10.00-15.00 uur in en om het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Kootwijkerbroek, Kosterijweg 27. De opbrengst is bestemd voor het verbouwingsproject van de evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier' te Amsterdam en voor de ZGG.

■ NOODHULP JAPAN

Op 11 maart 2011 werd Japan opgeschrikt door een zware aardbeving en als gevolg daarvan een allesverwoestende tsunami, waardoor veel slachtoffers zijn te betreuren. De omvang van de ramp is enorm en de noden die ontstaan zijn, zijn groot.

Japan is een ontwikkeld land en zal daarom in staat zijn om zelf een deel van deze noden te lenigen. Daarnaast zal er ook hulp gegeven worden vanuit de internationale gemeenschap. Het Deputaatschap Bijzondere Noden heeft besloten een bijdrage te leveren aan deze hulp. De enorme nood alsook het feit dat de christelijke gemeenschap in Japan erg klein is, zijn de motivatie voor het deputaatschap om als christenen met praktische hulp aanwezig te zijn in dit land.

Momenteel zijn er vanuit Bijzondere Noden contacten met een christelijke kerk in Japan die al hulp verleent in het rampgebied. Daarnaast zijn er contacten met een christelijke hulporganisatie die actief is in verschillende landen in het oosten van Azië. Via deze organisaties hoopt Bijzondere Noden ondersteuning te bieden, waarbij de hulp zich vooral zal concentreren op de wederopbouw. In de komende weken zullen verdere afspraken gemaakt worden over de concrete invulling van de noodhulp, waarbij bijzondere aandacht gegeven zal worden aan de christenen in dit deel van Japan. Wij willen de hulp die gegeven wordt in Japan van harte aanbevelen in uw gebieden. Indien u een financiële bijdrage wilt geven aan deze hulp, is dit mogelijk via het Deputaatschap Bijzondere Noden. Bij voorbaat zeggen wij u hartelijk dank voor uw medeleven.

L. van der Maas, algemeen secretaris
Bijzondere Noden

BERICHTEN

■ BONDSDAG VROUWENVERENIGINGEN

Het bestuur van de Bond van Vrouwenverenigingen nodigt u hartelijk uit tot het bijwonen van de 64e bondsdag op **dinsdag 12 april**, in de "Adventkerk" van de Gereformeerde Gemeente te Veenendaal, Vijftienmorgen 51.

Ds. A. Verschuure, heeft de leiding en zal ook de opening verzorgen. Aanvang 10.15 uur. Het thema van de bondsdag is: "Gij, een Christen!?" (H.C. Zondag 12). Dit zal worden uitgewerkt in drie deelthema's n.a.v. de drie ambten van Christus. Sprekers: ds. G. Heijkamp, ds. J.W. Verweij en drs. J.J. Teerds.

De middagvergadering begint om 13.30 uur en we verwachten dat de dag om 15.45 uur afgelopen zal zijn.

Er zal tweemaal worden gecollecteerd: 's morgens ter bestrijding van de onkosten en 's middags voor de vakantieweken voor mensen met een beperking.

■ ZANGAVONDEN

Amersfoort

Passie- en Paaszangavond op **zaterdag 16 april**, aanvang: 19.45 uur, in de Elimkerk te Amersfoort, m.m.v. het gemengd koor "Magnalia Dei" te Amersfoort, het mannenkoor "Rehoboth" uit Geldermalsen o.l.v. Wim van Galen en twee instrumentalisten.

Collecte t.b.v. de actie "Wordt vervolgd".

Borssele

Psalmzangavond op **zaterdag 9 april**,

aanvang: 19.30 uur, in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Borssele, Oostsingel 21. Appelwoord door dhr. M. Waterman.

Collecte t.b.v. de actie 'Wordt vervolgd' en de Stichting OGO (Ondersteuning Gereformeerd Onderwijs in Oost-Europa).

Elspeet

Koor- en samenzangavond (met bovenstem) op **zaterdag 9 april**, aanvang: 19.30 uur, in de Dorpskerk van Elspeet (Nunspeterweg 5), m.m.v. gemengd koor Vox Humana, het jeugdkoor De Nachtegaaltjes en het jongerenkoor Elad. Leiding: ds. G. van Manen. Appelwoord door dhr. L. van der Maas namens het Deputaatschap Bijzondere Noden.

Hilversum

Koor- en samenzangavond op **zaterdag 9 april**, aanvang: 19.30 uur, in de kerk van de Geref. Gemeente te Hilversum, Fred. Van Eedenlaan 15, te organiseren door de Ring Midden van de Bond van Zangverenigingen van de Geref. Gemeenten. M.m.v. gemengd koor "De Lofstem" uit Geldermalsen, jeugdkoor "Laus Deo" uit Amersfoort en jeugdkoor "De Kleine Lofstem" uit Woerden. Appelwoord door mevr. W. van Hell, namens de vereniging Helpende Handen over projecten in de gehandicaptenzorg, waarvoor collecte zal worden gehouden.

Middelburg

Zangavond t.g.v. 50-jarig bestaan van

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 3 APRIL 2011

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. Tuinier en 14.30 uur leesdienst; Aalburg 19.00 uur ds. L. Blok; Aalst 14.30 uur ds. Van Gelder; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Alphen a/d Rijn 17.30 uur ds. Labee; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Apeldoorn 10.00 uur ds. J. Karels; Arnhem 17.00 uur ds. Boeder; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur (H.D.) ds. Terlouw; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur leesdienst; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. Kleppe; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 10.00 uur ds. Driessen en 15.00 uur ds. Labee; Bodegraven 18.30 uur ds. Van Ekeveld; Boskoop 9.30 uur ds. Labee en 19.15 uur ds. Joosse; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. Moerkerken en 19.00 uur ds. Terlouw; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Delft 16.30 uur ds. Driessen; Den Helder 10.00 uur ds. Heijkamp; Deventer 18.00 uur ds. J. Karels; Dinteloord 14.30 uur ds. Bakker; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. Schipper; Doetinchem 15.00 uur ds. De Wit; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. Brugge; Drachten 9.30 en 19.00 uur stud. Huijser; Ede (Nieuwe Kerk, Verl. Maanderweg 33) 12.15 uur ds. Van Rijswijk; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Van Manen; Enkhuizen 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Enschede 10.00 en 16.00 uur stud. Visser; Enter 18.30 uur stud. Visser; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. Hogchem; Goes 9.00 en 15.00 uur (H.D.) ds. Meeuse; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; 's-Gravenhage 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. W. Harinck; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. Hakvoort en 14.00 uur leesdienst; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur leesdienst; Groningen 16.00 uur stud. Huijser; Haamstede 10.00 uur ds. Vreugdenhil; Hardinxveld-Giessendam 9.30 uur ds. W.J. Karels en 18.00 uur leesdienst; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 (H.D.) en 16.30 uur ds. Joosse; Herkingen 10.00 en 18.00 uur ds. P. Blok; Hilversum 10.00 en 17.00 uur ds. Melis; Hoofddorp 9.30 uur ds. Paul en 15.00 uur ds. Baan; Hoogvliet 10.00 en 16.00 uur ds. Boogaard; Houten 11.00 en 17.00 uur (H.D.) ds. Van der Net; Kampen 15.00 uur ds. Van Manen; Kapelle-Biezeling 11.30 en 18.30 uur leesdienst; Katwijk aan Zee 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur (bev. ambtsdr.) ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur

ds. Beens; Kortgene 10.00 en 18.30 uur ds. Hoogerland; Krabbendijke 14.00 uur ds. Hakvoort; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Kruiningen 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Leiderdorp 10.00 en 17.00 uur ds. Baan; Lelystad 9.30 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Lisse 10.00 uur ds. Neele; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. Moens; Melissant 14.30 uur (bev. ambtsdr.) ds. Maljaars; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. De Heer en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30, 14.00 en 18.30 uur leesdienst; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. Maljaars; Mijdrecht 19.15 uur ds. Baan; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur (doventolk) leesdienst; Naaldwijk 15.15 uur ds. A.B. van der Heiden; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Vermeij; Nieuw-dorp 18.30 uur ds. Meeuse; Nieuwer ter Aa 19.15 uur ds. Van der Net; Nijkerk 18.30 uur ds. Schot; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur (H.D.) ds. Schot; Ooltgensplaat 18.00 uur ds. Gunst; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. Visscher; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Pater; Ouddorp 14.30 uur ds. Schipper; Oudemirdum 9.30 en 14.30 uur stud. Baaijens; Poederoyen 9.30 uur ds. Van Gelder; Poortugaal 16.30 uur ds. Paul; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. Van Rijswijk; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur leesdienst; Ridderkerk-Slikkerveer 14.30 uur ds. P. Mulder; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. De Wit; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rotterdam-Centrum 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. Silfhout; Rotterdam-IJsselmonde 15.00 uur ds. Pater; Rotterdam-Zuidwijk 19.00 uur ds. Silfhout; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Bakker en 14.00 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. Verschuure; Scheveningen 19.00 uur ds. W. Harinck; Sliedrecht (Middeldiepstraat 31) 12.00 en 19.15 uur ds. W.J. Karels; Soest 15.00 uur ds. Visscher; Sprang-Capelle 15.30 uur ds. Karens; Stolwijk 10.00 uur ds. Van Ekeveld en 19.00 uur ds. Clements; Terneuzen 18.00 uur ds. C. Harinck; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur (H.D.) ds. Boeder; Tholen 14.30 uur ds. Golverdingen; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. Van Belzen; Utrecht 10.00 (H.D.) en 16.30 uur ds. De Waard; Veenendaal 15.30 uur (H.D.) ds. F. Mulder; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F.

Mulder; Werkendam 10.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. Karens; Westkapelle 14.00 uur ds. Tuinier; Westzaan 18.45 uur ds. Kattenberg; Woerden 10.00 en 17.00 uur ds. Verweij; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. De Heer; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen en 14.00 uur leesdienst; Zaandam 16.30 uur ds. Heijkamp; Zeist 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur ds. Mijnders; Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. Vogelaar.

■ DINSDAG 5 APRIL 2011

Andijk 19.30 uur ds. Van Dieren; Berkenwoude 19.30 uur ds. Van der Net; Ede (Noorderkerk, Amsterdamseweg 9) 19.30 uur ds. Schipper; Goudswaard 19.30 uur ds. Mondria; Krabbendijke 19.30 uur (tijdrede) ds. Silfhout; Mijdrecht 19.30 uur ds. Schot; Nieuwdorp 19.30 uur ds. Pater; Oosterend- Texel 19.00 uur ds. Van Rijswijk; Ouddorp 19.30 uur ds. Van Krimpen; Rhenen 19.30 uur ds. Beens; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. Verweij; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. Van Manen; Stad aan 't Haringvliet 19.30 uur ds. Karens; Stolwijk 19.30 uur ds. Hakvoort; Tholen 19.30 uur ds. P. Mulder.

■ WOENSDAG 6 APRIL 2011

Beekbergen 19.30 uur ds. Van der Net; Doetinchem 19.30 uur ds. Baan; Ermelo (Ned. Herv. Nieuwe Kerk, Horsterweg 40) 14.30 uur (bev. ds. P. Melis) ds. Van Manen en 19.00 uur (intrededienst) ds. Melis; Hilversum 19.45 uur ds. G.W.S. Mulder; Hoogvliet 19.45 uur ds. Schreuder; Kamperland 19.30 uur ds. Van Aalst; Katwijk aan Zee 19.45 uur stud. Huijser; Leiderdorp 19.30 uur ds. Van Rijswijk; Melissant 19.30 uur ds. Moens; Naaldwijk 19.30 uur ds. De Wit; Ooltgensplaat 19.30 uur ds. W.J. Karels; Opheusden 19.30 uur ds. Mondria; Oude Tonge 19.30 uur ds. Meeuse; Puttershoek 19.30 uur ds. Schipper; Sliedrecht (Middeldiepstraat 31) 19.30 uur ds. Van Ekeveld; Westkapelle 19.30 uur ds. De Heer; Westzaan 19.30 uur ds. Brugge; Zwijndrecht 19.30 uur ds. Hoogerland.

■ DONDERDAG 7 APRIL 2011

Capelle a/d IJssel-Middelwatering 14.00 uur (huw.bev.) ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. Maljaars; Den Helder 19.30 uur ds. Baan; Kampen 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Kootwijkerbroek 14.15 uur (huw.bev.) ds. Beens; Meeuwen 19.30 uur ds. Bakker; Moerkapelle 14.00 uur (huw.bev.) ds. W. Harinck; Nieuwer ter Aa 19.45 uur ds. Pater; Nijkerk 19.30 uur ds. Vermeij; Poederoyen 19.30 uur ds. Van Ekeveld; Sint Annaland 19.30 uur ds. Karens; Sint Philipsland 19.30 uur ds. Hakvoort; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. Verweij; Urk 19.30 uur ds. Van Belzen; Wageningen

19.30 uur (voor de Evangelisatie) ds. Van Rijswijk; Zeist 19.30 uur (voor de Zending) ds. Terlouw.

■ VRIJDAG 8 APRIL 2011

Borssele 14.45 uur (huw.bev.) ds. Hakvoort; Terneuzen 14.30 uur (huw.bev.) ds. Tanis.

■ ZATERDAG 9 APRIL 2011

's-Gravenzande 15.00 uur (aangepaste kerkdienst) ds. Van Rijswijk.

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar ('t Wuiver 2-a) 10.00 en 16.30 uur ev. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur ev. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6-I) 9.30 en 15.30 uur ev. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2-c) 9.30 en 16.00 uur ev. S. de Visser; Merksem (Oude Bareellei 64) 10.00 en 17.00 uur ev. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur ev. H.J. van den Boogaart.

■ EVANGELISATIEPOSTEN

Alkmaar:

Evangelist G. Baan; kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur.

U bent hartelijk welkom in de inloop/bijbelshop 't Wuiver, Stationsweg 96a, Alkmaar (t.o. NS- en busstation). Openingstijden: dinsdag t/m vrijdag van 10.00-16.00 uur, zaterdag van 13.00-16.00 uur.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; kerkgebouw Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Samenkomsten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur.

Steun het evangelisatiewerk door uw gift en belangstelling. Breng eens een bezoek aan onze evangelisatiepost. Hartelijk welkom! Openingstijden: dinsdag tot en met zaterdag van 10.00 tot 16.00 uur.

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist S. de Visser; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Op vakantie in Friesland? Welkom in onze inloop, die geopend is op donderdag en vrijdag van 11.00 tot 16.00 uur en zaterdag van 11.00 tot 15.00 uur.

Merksem:

Evangelist A. van Setten; kerkgebouw "De Bron", Oude Bareellei 64; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

U bent ook hartelijk welkom in het inloophuis, geopend van dinsdag t/m vrijdag

van 13.00-16.00, donderdagavond van 18.00-21.30 uur en zaterdag van 10.30-13.00 uur.

Rotterdam:

Inloop- en Bijbelcentrum 'In de Gouwstraat', Gouwstraat 36-b, Rotterdam-Charlois.

Kom eens langs, u bent hartelijk welkom. De inloop is geopend van dinsdag tot en met zaterdag tussen 10.00 en 16.00 uur.

Tilburg:

Kerkruimte: Offenbachstraat 105 Tilburg. Zondagse samenkomsten om 10.00 en 18.30 u.

Het inloophuis: Het Kruispunt, is ge-

opend op di en wo van 14.00-17.00 u. Do van 10.00-17.00 u. Vr van 10.00-15.00 u. U bent van harte welkom.

Den Haag:

Inloophuis 'Het Kompas': Apeldoornselaan 228, Den Haag.

Openingstijden: dinsdag 10.00 - 16.00 uur; woensdag 10.00 - 13.00 uur; donderdag t/m zaterdag 10.00 - 16.00 uur.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

ADVERTENTIES

Ervaren OA-er biedt per 1 sept. **weekendopvang** + evt. vakanties aan voor uw **gehandicapt kind**. Om u en uw gezin te ontlasten. Regio Elspeet/Barneveld. Info: btbgva@gmail.com

Te huur in **Elspeet**, mooi vakantiehuisje voor 2 personen. tel. 0577-491348
vrij: wk. 14 t/m 17 (Pasen)
wk. 20, 26, 27, en na 12 aug.

Boerenlandcamping Grevelande. Kamperen in het landschap bij boerderij. Rustig in eigen sfeer, 10 min. lopen naar kerk. Vlakbij Grevelingenmeer en 20 min. naar de zee. **www.Grevelande.nl**
Fam. van der Velde heet u hartelijk welkom!
Peuterdijk 59 Herkingen
tel. 0187-669317

Te koop aangeboden: goed onderhouden vrijstaande woning met vrijstaande garage en slaapkamer op de begane grond. Zowel geschikt voor ouderen als een gezin met kinderen. Gunstig gelegen in het dorp **Uddel**, in de nabijheid van heide en bos, met zowel basis- als voortgezet onderwijs in de directe omgeving. Meester Boelenweg 54 te Uddel. Informatie via: 0577-402229.

Uitnodiging

Open Middag Toevlucht

In december hebben wij de deuren van onze woonvoorziening in Middelburg geopend. We willen u graag de gelegenheid geven om een kijkje achter onze voordeur te nemen.

Wij nodigen u daarom van harte uit voor onze Open Middag op **vrijdag 8 april tussen 14.00 en 16.30 uur**.

Locatie: hoek van de Gerbrandylaan en de Nadorstweg in Middelburg. Een hapje en drankje staan voor u klaar.

Toevlucht Middelburg biedt een gastvrije en veilige woonomgeving voor:

- Bewoners van 55 jaar en ouder die op zoek zijn naar een rustige en uitnodigende woonomgeving.
- Jongeren vanaf 17 jaar die redelijk zelfstandig willen wonen, maar die vanwege psychische klachten extra structuur en toezicht wensen.
- Gasten die in onze logeerverblijven tot rust kunnen komen.

Toevlucht is onderdeel van Eleos, een landelijke instelling voor gereformeerde geestelijke gezondheidszorg. Toevlucht heeft ook een woonvorm in Kapelle en Wemeldinge.

Heeft u vragen, neemt u dan gerust contact op met Plonie Weststrate (locatiemanager):
(0113) 34 10 90 of
plonie.weststrate@eleos.nl

 **Eleos**
stichting gereformeerde geestelijke gezondheidszorg

- A. Comrie € 35,-
Verzameling van leerredenen
B. Smytegelt € 22,50
De weg der heiligmaking
B. Smytegelt € 39,50
Des Christens Heil en Sieraad
J. Hanappier € 14,95
Bid om de vrede van Jeruzalem
J. Beukelman € 89,-
Vervolgstoffen

Met de hand gebonden:
Eduard Meiners € 75,-
Christus alles en in allen
Compleet in één band, 900 blz.
C. Tuinman
Catechismus € 100,-
Alles nieuwe druk, niet hertaald



Te bestellen bij:
Uitgeverij De Oude Wijn
Tel. 033 286 5548 of
vanvulpen@kliksafe.nl

HARDENBERG "CAMPING DE KLEINE BELTIES"

Te huur NIEUWE CHALETS (50m²)
Gehele seizoen nog vrij
zie www.vdsluisvakanties.nl
of bel voor info 0512-354189

CADEAUBOEK...



nieuw

ds. C.A. van Dieren

DE ZEVENDE VRIJSTAD

drie preken over Numeri 35

De Heere had in de burgerlijke wetgeving zes vrijsteden aan het oudtestamentische Israël gegeven. Wat zijn er uit het gebruik van de vrijsteden ook voor vandaag veel geestelijke lessen te trekken. Zo kan Christus de zevende Vrijstad genoemd worden. In de drie preken lezen we hoe doodschuldigen in de vrijstad kwamen, er verbleven en pas na de dood van de hogepriester vrijuit mochten gaan.

Geb. 74 blz.

10,90

Uitgeverij Boekhandel



Gebr. Koster

Nairacstraat 17, 3771 AW Barneveld
Tel. (0342) 41 69 86

www.gebrkoster.nl

KO1113

Te huur: woonruimte
voor 1 pers in **Rijssen**
compleet met douche, wc, keuken.
Tel. 0548-518997

Door dubbele aankoop aangeboden
**Statenbijbel 3-delig + Kantt.
geheel nieuw**
F. Vader, Goes tel. 0113-228834

Te huur in **KAMPERLAND:**
rustig gel. vak. won. 2-10 pers.
Dicht bij Veerse meer en strand.
Bezet wk.18, 27 t/m 32 en 34.
Tel. 0113-351899 of 06-20417592

Huishoudelijke hulp gevraagd
voor 3 uur per week. vanaf 4 april.
Tel. 0342-414613

Jaarvergadering Jeugdbond

Boodschap voor het hart



In het jeugdwerk dragen we de Bijbelse boodschap graag zodanig over dat het overkomt. Een goede, betrouwbare boodschap is heel belangrijk. Maar oog voor de ontvanger van die boodschap is ook nodig. Leidinggevend en weten over het algemeen wel – gevoelsmatig? – wat woorden als zonde, genade, gerechtigheid en welbehagen inhouden. Maar weten kinderen en jongeren het ook? Misschien op de klank af, maar inhoudelijk? We moeten dergelijke woorden en thema's wel gebruiken. Als we dat doen, dan 'klinkt' dat allemaal wel goed, maar dragen we de betekenis van die inhoudsvolle woorden ook over? En hoe doe je dat dan? Waar loop je in de praktijk tegenaan? Hoe kun je jezelf aanleren eenvoudig te spreken over deze dingen?

den als zonde, genade, gerechtigheid en welbehagen inhouden. Maar weten kinderen en jongeren het ook? Misschien op de klank af, maar inhoudelijk? We moeten dergelijke woorden en thema's wel gebruiken. Als we dat doen, dan 'klinkt' dat allemaal wel goed, maar dragen we de betekenis van die inhoudsvolle woorden ook over? En hoe doe je dat dan? Waar loop je in de praktijk tegenaan? Hoe kun je jezelf aanleren eenvoudig te spreken over deze dingen?

**donderdag 14 april 2011
om 19.30 uur**

Waar: In kerkgebouw Geref. Gem. Gouda
Nieuwe Gouwe O.Z. 2b

Spreker: evangelist Joh. Krijgsman

Na de pauze is er een interactieve bespreking onder leiding van A.J. Proos.

Naast het thema 'Een Boodschap voor het hart' wordt tijdens de jaarvergadering aandacht gegeven aan de huishoudelijke aspecten van de Jeugdbond.



www.jbgg.nl

Gereformeerde Gemeenten

Prachtige chalets en bungalows
in Voorthuizen en Rijssen/Holten

Vraag onze vernieuwde brochure aan.



... heel eigen

(0548) 36 52 24, www.casafamilia.net

Kleine boerencamping
in de ijsselvallei te **Nijbroek**
Familie Mekelenkamp
www.destriepe.nl
Tel: 0571291624

Ommen te huur vakantiewoning
6 pers. in bosrijke omgeving
www.boomblauwtje.nl

www.stolkorgels.nl



Nieuwerkerk a/d IJssel, Vrijheidslaan 55
(0180) 31 56 52

Filialen in: Krabbendijke - Beesd - Nederhemert - Papendrecht

Te huur: Gezellige vakantiewoning
in buitengebied van **Bennekom**.
Prachtig fiets- en wandelgebied.
Max. 4 pers. Buiten hoogseizoen
ook 2 dg., weekend en midweek.
Info: hetvoorhuis@hotmail.com

Nog geen vakantie geboekt?
Wegens annuleringen zijn er
campingplaatsen vrijgekomen!
"DE VERBORGEN HOEK"
Ook 2 vak. won. en verh. caravans
Fam. Wierda-Tuinier, Harich Fr.
Tel. 0514-602065
www.deverborgenhoek.nl

HARKES Persoonlijke zorg
Begravenissen voor uw begraving

Telefoon (0172) 21 21 22
Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop

*Wij verzorgen alleen begravenissen
Dag en nacht bereikbaar - overal te ontbieden*

Vakantie op de Veluwe,
buiten Stroe. 4-persoons,
rust, ruimte en ontspanning
Bel 06-21420647 of mail;
molshoop@solcon.nl

Winst uit Verlies

Steun en troost vanuit Gods Woord
bij kanker!

Landelijke Contactdag: Woerden
DV zaterdag 2 april a.s.
Thema: **"Pastor aan het ziekbed"**
Meer Info & Opgave:
www.winstuitverlies.nl
of 0341-250434

Te huur in ZEELAND

Vak.won. schoon, ruim en sfeervol!
www.boerderijvakantiezeeland.nl
Tel: 0113-302209

BRUINISSE/O'LAND:

gezellige minicamping!
5 min van Grevelingenmeer.
Ruime plaatsen. Verhuur
stacaravans € 325,- per week.
Voor info: www.dewelblok.nl
tel. 0111-482523

Uddel. Te huur:

vakantiewoning voor 2 personen.
Voor info: 06-11841606



dienstbaar in vertrouwen

ongeacht uw verzekering
verzorgen wij begravenissen in Rijssen en omstreken

G.J. Kreijkes	G. Pluimers
Piet Heinstraat 26	De Steege 1
7461 EZ Rijssen	7462 VA Rijssen
Tel. 06-51911174	Tel. 06-15683351
Tel. 0548-520159	Tel. 0548-515946

www.gertjankreijkes.nl

Vakantie op de Veluwe?
www.rusteenweinig.nl

Mooie **vakantiewoning bij boerderij** met veel dieren,
waaronder paarden.
Voor 2-6 personen. In **Sauerland**.
Tel. 0049-2354 3293
www.hornbruch.de.vu

AANBIEDINGEN!
DeRooBoeken.nl



www.campingdebeukenhof.com
tel 0528-331246

Heeft nog te Huur

Stacaravans in week
27,29,30,32,33,34
Chalets 4.p in week
27,31,32,33,34

Kampeerders ook Welkom

Verkoping d'Amandelhof
D.V. zaterdag 9 april 2011 (10.00 tot 14.30 uur)

De verkoping bestaat uit diverse stands voor jong en oud met
o.a. verkoop van decoratiemateriaal, kettingen, kaarten,
boeken, snoep, fruit en violen enz. Ook is er een grote
rommelmarkt, spelletjes en een crèche voor de kinderen en
een ruimte waar u verschillende lekkere versnaperingen kunt
gebruiken.

De opbrengst van de verkoping komt ten goede voor een
nieuwe inrichting van huiskamer 'de Fluiterhof'.

Voor meer informatie: www.cedrah.nl!

Woonzorgcentrum d'Amandelhof
Fluiterlaan 52 te Capelle a/d IJssel

Cedrah
WONEN • ZORG • WELZIJN

Aardbeving/Tsunami Japan



HANDEN VAN DE KERK
Bijzondere Noden

DEPUTAATSCHAP TOT
HULPVERLENING IN BIJZONDERE NODEN VAN DE
GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Postbus 615 • 3440 AP Woerden T (0348) 48 99 10 • F (0348) 48 37 21
I www.bijzondereboden.nl • Giro 307447

Op 11 maart 2011 werd Japan getroffen door een zware aardbeving en als gevolg daarvan een alles-verwoestende tsunami, waardoor veel slachtoffers zijn te betreuren.

Bijzondere Noden heeft contacten met een christelijke kerk, die mensen naar het rampgebied heeft gestuurd om hulp te verlenen.

Daarnaast is er contact met een christelijke hulporganisatie die actief is in verschillende landen in het oosten van Azië.

Giro
307447
o.v.v. 'noodhulp Japan'

Vakantie Oostenrijk:

Te huur: luxe Chalet en Appartementen 2-9 pers., in omg. Saalbach-Hinterglemm / Zell am See, Kerkdiensten tijdens zomervakantie.
Info: 0180-322181 / 06-51166845

We hebben nog zo weinig goede boeken.

Helpt u ons alstublieft!



Stichting China
Veenendaal

Stort uw bijdrage op

rekening 32 06 66
t.n.v. Stichting China
Postbus 1150
3900 BD Veenendaal

begravenisverzorging

Den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, Den Haag en omstreken.
Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.
Geen crematies.



T. den Hollander
P.N. den Hollander
Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509

www.begravenisverzorgingdenhollander.nl

Fides

praktijk voor diagnostiek en psychosociale hulpverlening

Een vertrouwd adres voor hulp aan kinderen, jongeren en volwassenen vanuit een Bijbelse visie.

Wij bieden o.a. hulp bij:

- Opvoedingsvragen
- Relatie- of werkproblemen
- Sombereheid, angst, piekeren
- Psychische klachten
- Gezinsproblemen
- Identiteits- en andere vragen

U kunt ook bij ons terecht voor psychologisch onderzoek, PGB-aanvragen, sociale vaardigheidstrainingen en onderzoek en begeleiding van mensen met een verstandelijke beperking.

Bel gerust voor informatie of aanmelding! Tel. 0342 - 41 99 77
www.fideshulpverlening.nl

Schoutenstraat 94a
3771 CL Barneveld

De Saambinder Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:

ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur:

ds. C. Neele
ds. C. Neele,
Hyacinthenstraat 1, 2161 XN Lisse,
tel. 0252-413800, fax 0252-420471
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen **uiterlijk donderdag** vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties **uiterlijk maandagmorgen 9 uur**.

Advertenties € 0,95 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 12,00 per halfjaar (te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 24,- per jaar + extra portkosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker, 1233 Leffingwell Av,
N.E., Grand Rapids, Michigan, U.S.A. 49505.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.



in nood?
jongeren zijn welkom!

0183 - 51 06 58

info@leevboerderijheterfdeel.nl

www.leevboerderijheterfdeel.nl

**Te koop gevraagd
Theologische boeken**

0577-401065

In- en verkoop van **Theologische**
en aanverwante boeken
www.boekhandelversprille.nl

**Boekhandel en
Antiquariaat Versprille**

Noordweg 9a, Krabbendijke,
Tel.: 0113-502004

Maandag gesloten

kina
begrafenisverzorging

Tel. (010) 458 31 12

Dag en nacht bereikbaar Overal te ontbieden

D.W. Schipper
010-450 66 26
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

**VOORJAARSMODE
BIJ BOEDER**

LENTE KRIEBELS?
ONZE
VOORJAARS
COLLECTIE
IS BINNEN!

BIJ IEDERE
AANKOOP
KRIJGT U EEN
LEUKE 'GRDEI'
& 'BLOEI'
VOORJAARS-
ATTENTIE

**BOEDER
HERENMODE**

Plein 1940 173 | Scherpenzeel
Telefoon (033) 277 01 72

WWW.BOEDERHERENMODE.NL

2^e druk

7 preken door **ds. A. Verschuure**



€ 9,90

Vanaf 1 juni 2011
€ 11,90

**Netto opbrengst
kerkverbouw
Geref. Gemeente
Krabbendijke**

Dit boek is te bestellen
bij contactpersoon
actiecommissie:
A.M. Blik
Oostweg 71
4413 BS Krabbendijke
0113-501282
E-mail :
amblik@kliksafe.nl

Vanaf 1 juni 2011 verkrijgbaar in de boekhandel



E. Treur
Kroostweg 22
3704 ED Zeist
Telefoon 030 - 6924258
Mobiel: 06 - 57315689
www.begrafenisondernemingtreur.nl
info@begrafenisondernemingtreur.nl

Begrafenisonderneming Treur

Wij verzorgen alleen begravenissen

Orgelbouw Advies Commissie

een betrouwbare partner!



nieuwbouw • restauratie • overplaatsing • onderhoud

ook voor akoestische
vraagstukken

VOGG

Neem voor meer informatie
contact op met
Dhr. H. den Hollander
Tel. (010) 435 44 35

Vereniging van
Organisten der
Gereformeerde
Gemeenten



De Laatste Zorg

Begrafenisverzorging

Joop van Dijk Joh. zn.

- Geen crematies.

- Begrafenissen verzorgen wij geheel naar wens van de familie.
- Gespecialiseerd in thuisopbaring.
- Wij verzorgen begravenissen in elke plaats waar u wenst.
- Ook als u niet of elders verzekerd bent.

Burg. ten Veldestraat 22

8281 ZS Genemuiden

T 038-385 42 30

M 06-20 36 10 34

F 038-385 87 66

E info@delaattezorg.nl

I www.delaattezorg.nl

Orgelcentrum HET BINNENVELD
In- en verkoop van klassieke orgels

JOHANNUS

DOMUS

UNICO

VIVACE

CONTENT



Onze showroom is geopend op afspraak.

Wim en Jenny Achterstraat
Friesesteeg 56
3911 VR Rhenen
telefoon 0317 - 61 20 10

www.orgelcentrum.nl

Begrafenis Verzorging Tollenaar

Voltastraat 21, 4532 LG Terneuzen

Tel. 0115-612554 - **Geen crematies**



Kraamzorg & Thuiszorg

900 zorgverleners staan voor u klaar!
Voor identiteit en kwaliteit.

Bel voor meer informatie over
kraamzorg, wijkzorg, verpleging of
(huishoudelijke) verzorging:
0342 - 42 23 24.

Of wordt zelf RST Zorgverlener!
Reageer via 0342 - 40 54 65 of
info@rstzorg.nl.



Identiteit
Kwaliteit!

Tel. (0342) 42 23 24

Burg. Kuntzelaan 27-a • Postbus 154
3770 AD Barneveld • Fax (0342) 42 25 50
www.rstzorg.nl • E-mail: info@rstzorg.nl

Te huur in Canada, een
**vakantiewoning dichtbij Norwich
(Ontario).** Tel. 001519 688 0947.
Hollands sprekend.

Bjanssen

0113 - 34 03 07

**Wij verzorgen begravenissen
in geheel Zuid- en Noord-Beveland**

Wilsbeschikking kunt u bij ons aanvragen
"Zo wil ik het als mijn sterven daar is"

Havikskruis 10, 4421 MN Kapelle,
Mobiel 06 53 23 73 20
www.begrafenisverzorging-janssen.nl

Geen crematies

